

HOPARLÖRLE İBADET

Hoparlörü ibadette kullanmak

Soru: (Hoparlör = haut + parleur, yüksek konuşucu, sesi büyültücü demektir. Sesi yükseltmek ise sünnete uygundur) diyerek hoparlörle ibadeti caiz görenler var. Hoparlör bunların dediği gibi sesi mi yükseltiyor, yoksa sesi değiştirdikten sonra, başka sesi mi yükseltiyor?

CEVAP

İşin tekniğini bilmeden, bir aletin kelime manasını söylemek cahillik olur. Haut parleur, Fransızca, yüksek konuşucu demekse de, hoparlörün mahiyeti bu cahillerin söylediği gibi değildir. Kelime manasıyla din olmaz. Birçok terim, kelime manasından çok uzaktır. Mesela gözden düştü, demenin bildiğimiz gözle hiç alakası yoktur. Bunun gibi salât kelimesi dua demektir; ama namaza da salât denir. Namaz farklı bir dua şeklidir. Bu cahiller gibi, salât duadır diyerek, namaz kılmayıp, sadece dua edenler de çıkmıştır. İstiva oturmak, kaplamak diye, hâşâ Allahü teâlânın Arşa oturduğunu söyleyenler olmuştur. İlim ciddiyeti olan insan, hoparlörün işleyiş şeklini bilen, fizik mühendislerinden öğrendikten sonra yazar.

İşin dini yönüne gelince, cemaat, kendi imamından başkasının sesine uyararak namaz kılsa sahih olmaz. Hoparlörden çıkan ezan sesinin de, müezzinin sesi olmadığı, teknik olarak yukarıda açıklandı. İnsan sesi olmasına rağmen fâsık insanın, kadının ve çocuğun okuduğu ezan sahih olmaz. Salih erkeğin okuması şarttır. Hoparlörden çıkan ses, fâsık erkeğin sesi bile değildir. Enerji dönüşümünden meydana gelen, bir aletin metalik sesidir. Metalik sesle, namaz kılınmaz, ezan okunmaz ve başka ibadet de edilmez. Hem dine aykırıdır, hem de bid'at olur. Hadis-i şerifte de, (Her bid'at sapıklıktır ve her sapık da Cehennemdedir) buyuruluyor. (İbni Asakir)

Yankı ve hoparlör

Soru: Hoparlör ve aksi seda yani yankı ile namaz kılmak caiz değildir. Ancak büyük camiler, aksi sedayı kuvvetlendirilecek şekilde yapıldığına göre, burada yankı nasıl caiz oluyor?

CEVAP

Ses teknolojisi ile uğraşan bilim dalına (akustik) denir. Önce sesin meydana gelişini inceleyelim:

Boğazdaki ses iplikçikleri [etten iki tel], konuşurken, gerilerek sertleşiyor. Ciğerden gelen hava, bunları titreştirerek ses hasıl oluyor. Titreşen tellerin hava moleküllerine çarpması, bu molekülleri titreştiriyor. Bu titreşimler de, yanlarındaki hava moleküllerini titreştirerek kulağımıza kadar ulaşıyor. Böylece sesi duyuyoruz. Ses hava içinde, muntazam küreler halinde dalgalarla yayılıyor. Havanın kendisi gitmiyor. Sesi iletmiş oluyor. Kuru hava, sesi, saniyede 340 metre hızla iletmektedir. Su

molekülleri de, sesi iletir. Sesin, sudaki hızı, saniyede 1500 metre kadardır. Katı cisimler, sesi daha çabuk iletiyor. Sesin çelik ve camdaki hızı, saniyede beş bin metredir.

Havada, suda yayılmakta olan ses dalgaları, duvar, kayalık gibi sert düz yüzeylere çarpınca, doğrultularını değiştirerek, tekrar geriye döner. Geri dönen dalgalar, eşit özellikte, ikinci bir ses meydana getirirler. Bu ikinci sese aksi seda yani yankı denir.

Bir sesin işitilmesi ile bu sesin bir veya daha fazla yansımasından doğan yankının duyulması arasında geçen zaman farkına "yankı zamanı" denir. Akustik yardımı ile sesin yansıma özelliklerinden faydalanılarak deniz derinliklerini ölçmek mümkün olmuştur.

Yankı zamanı 0,1 saniyenin üstünde ve ses kaynağına uzak olan mesafelerde, gınlama ve ikinci veya daha fazla sesler meydana gelir. Dağlardan çöllerden ve başka yerlerden yansıyıp geri gelen seda insanın tabii sesi değildir. İşte bunun için aksi seda denilen bu ikinci ses, o kişinin ağzından çıkan hakiki ses değildir. İbadetlerin sahih olması için, suni ses değil, tabii insan sesi olması gerekir.

Cami, tiyatro, konferans salonu gibi yerlerde sesin en az yankı ve en çok netlikle dinleyici kitlelere ulaştırılması büyük önem taşır.

Akustik konusundaki çalışmalara daha önceki devirlerde İslam mimarisinde olduğu gibi, Selçuklu ve Osmanlı mimarisinde de çok rastlanır. Binlerce insanın ibadet ettiği camilerde yankı özellikleri en ince noktalarına kadar hesaplanmıştır. İmamın sesinin dört bir köşeden duyulabilmesi için bütün tedbirler alınmıştır.

Mimar Sinan'ın, Süleymaniye camisini yaparken, yankı sesi meydana gelmemesi için nargile şişesinde su kaynatarak, fokurdama sesi ile ince hesaplar yaptığı ansiklopedilerde yazılıdır. Mimar Sinan, sesin yayılması esnasında aksi seda ile ikinci bir sesin meydana gelmemesi için tedbir almıştır.

Maksat sesi yükseltmek değil, ikinci suni ses olan aksi sedayı önleyip, tabii sesi duyurmaktır. Bir fıkhi kaide şöyledir:

(İmamın sesi yetişmediği zaman, müezzinlerin yüksek sesle, cemaate bildirmesi caiz ise de, çok bağırarak namazlarını bozar; çünkü bağırarak okumak, dünya sözü konuşmak gibidir. İmamın namazda, ihtiyaçtan fazla yüksek sesle okuması, namazı bozmaz ise de, haramdır.)

Hoparlörden işitilen ses, insanın tabii sesi olmadığı gibi, yankı da değildir. Hakiki sese benzeyen başka bir sestir.

Ses mikrofona gelince elektrik sinyallerine çevriliyor. Hoparlör ise, elektrik sinyallerini ses dalgalarına çeviren bir alet yani bir transduserdir.

Hoparlörden çıkan sesin mahiyeti

Soru: Hoparlörden çıkan ses, değişime uğruyor mu? Bilim adamları bu konuda ne diyor?

CEVAP

Hoparlör, telefon, teyp, radyo ve televizyon yayınlarından çıkan sesler, insanın kendi sesi değildir, benzeridir. Ses transdüserleri ve ses tekniği hakkındaki ders kitaplarında deniyor ki:

Ses dalgalarını elektrik sinyallerine çeviren mikrofonlar, kulakta olduğu gibi, herhangi bir basınç sonucu çarpan havanın etkisiyle, içlerindeki diyaframın titreşmesi sonucunda, çıkışlarında küçük gerilimler [elektrik sinyalleri] elde edilen cihazlardır. Elektrikli titreşimleri sese çeviren transdüserler, hoparlörler ve kulaklıklardır. Hoparlör; elektriksel enerjiyi ses enerjisine dönüştüren bir transdüserdir. Transdüser; bir fiziksel büyüklüğü, başka bir fiziksel büyüklüğe çeviren elemana denir. ([Ses frekans tekniği, İ. Eren Başaran, Devlet kitapları yayınları s. 599](#))

Her televizyon vericisi, görüntü bilgisi ve ses bilgisi için, tamamıyla farklı iki sinyal yayınlar. Ses iletiminde frekans modülasyonu [değişmesi], görüntü iletiminde ise genlik modülasyonu kullanılır. ([Elektronik iletişim teknikleri, Wayne Tomas, Devlet kitapları yayınları s. 2, 482](#))

Ana Britannica, Büyük Ansiklopedi, Meydan Larousse, MEB Fizik ve Elektrik dersi kitaplarında da deniyor ki:

Ses dalgalarını elektrik sinyallerine çeviren sistemlere mikrofon denir. Elektrik dalgalarını [sinyallerini] ses dalgalarına çeviren sistemlere hoparlör denir.

Mikrofonla hoparlör arasında ses nakli olmuyor, yani konuşan insanın kendi sesi nakledilmiyor, sesi yükseltilmiyor, bir enerji dönüşümü oluyor. Mikrofonu karşı konuşan insanın sesi, önce elektrik enerjisine dönüşüyor. Buradan hoparlöre giden elektrik sinyalleri tekrar sese dönüşüyor.

Mikrofonu giren ses dalgalarının etkisiyle, diyafram, kristal elemanı hareket ettirerek manyetik bobinin uçlarında elektriksel gerilim meydana gelmektedir. Meydana gelen bu elektrik sinyalleri yükseltici vasıtasıyla hoparlöre girmektedir. Ses bilgilerini taşıyan elektriksel akımların, ses bobininde oluşturduğu manyetik alan ve mıknatısın kendi sabit manyetik alanı etkilenecek hoparlör diyaframını titretilmektedir. Diyafram titreşerek ses dalgalarını yaymaktadır. Bu orijinal sesin nakli değildir, farklı frekanslarda enerji dönüşümüyle, başka özellikte yeni bir ses meydana gelmektedir. Bu ses, çok benzese de farklı bir sestir. Meydana gelen yeni ses, konuşanın kendi sesi değildir. Elektrik tesiriyle hâsıl olan, mıknatıs kuvvetlerinin titretiltiği, demir levhanın oluşturduğu başka bir sestir.

Elektrik sinyallerinin değerleri bilindiğinden, ses kaynağı olmaksızın, hoparlöre benzer elektrik sinyali göndererek benzer ses elde edilmektedir. Mikrofonlarda, diyafram adı verilen esnek ve hassas bir zar bulunur. Titreşen hava molekülleri bu zara çarpınca titreştirir. Bu titreşimlere uygun elektrik sinyalleri elde edilerek ses dalgaları, elektrik sinyallerine çevrilmiş olur. İnsan sesi, mikrofon içinde yok olur. Bunun yerine, indüksiyon akımı ve bundan manyetik dalgalar ve bundan ses dalgaları hâsıl olur.) [Ana Britannica, Büyük Ansiklopedi, Meydan Larousse, Millî eğitim bakanlığı Fizik ve Elektrik dersi kitabı]

Ansiklopedi ve ders kitaplarından alınan yukarıdaki bilgilerin doğru alınmış olduğunu, bilgisine sunduğumuz uzmanlar da doğruladı. Bunlardan birkaçının ismi şöyledir:

Prof. Dr. Osman Isıkan

İsmail Salkım: Elektronik mühendisi

İsmail Derdemet: Elektrik mühendisi

Ahmet Kırılmaz: Elektrik mühendisi

Habib Can: Elektrik-elektronik mühendisi

Musa Aras: Elektrik-elektronik mühendisi

S. Süleyman Yılmaz: Elektrik-elektronik mühendisi

Ali Kılıç: Fizik mühendisi

Ahmet Kanter: Fizik ve makine mühendisi

Ahmet Çamırcı: Fizikçi

Hüseyin Gökmen: Fizik mühendisi

Mehmet Poyraz: Elektrik mühendisi

Mahmut Sağırılı: Elektrik mühendisi

Sabahattin Aktuğ: Fizik öğretmeni

Ömer Mehmet Sur: Elektronik öğretmeni

Fizik ve elektrik bilimiyle ilgili kaynak kitaplarda da açıklandığı gibi, imamın sesi hoparlöre verince, elektrik ve mıknatısın meydana getirdiği bir ses hâline dönüşüyor. Bizim duyduğumuz ses, imamın kendi çıplak sesi değil, elektrik ve mıknatısın hâsıl ettiği sestir. Yani hoparlörden çıkan ses, elektrik tesiriyle hâsıl olan mıknatıs kuvvetlerinin demir levhayı titreştirmesiyle oluşan bir sestir.

Namazda imamdan başkasının sesine uyulamayacağı ve yalnız sâlih erkeğin sesine ezan dendiği, bütün muteber fıkıh kitaplarında bildirilmiştir. Hattâ kendi sesi olsa da, fâsiğın, çocuğun veya kadının okuduğu ezan sahih olmaz. Bunun için,

hoparlörle namaz kıldırmak ve ezan okumak kesinlikle caiz değildir. Mekke’de ve dünyanın her yerinde okunmuş olması, doğru olduğunu göstermez. Kur’an-ı kerimde mealen buyuruluyor ki:

(Yeryüzündeki insanların çoğuna uyarsan, seni Allah yolundan saptırırlar.) [Enam 116]

O hâlde çoğunluğa değil, az da olsa, doğru olana uymalıdır.

Hanefi mezhebinde kıymetli kitapları bulunan, fıkıh uzmanı İbni Abidin hazretleri buyuruyor ki:

Dağa çarpıp yankılanan ses, insan sesi olarak kabul edilmez. Vasitasız [aracısız], bizzat insanın söylemesi gerekir. Yankı ile gelen ses, hakiki ses hükmünde olmadığı için, böyle duyulan bir secde âyeti için secde-i tilavet gerekmez. İmamdan başkasının sesine âmin diyenin namazı bozulur. (Redd-ül-muhtar)

Elmalılı Hamdi Yazır, Araf suresinin 204. âyetinin tefsirinde diyor ki:

Kıraat (okumak) bir ihtiyari iştir ki, akıllı ve konuşan bir insanın ağzından çıkan anlamaya ve anlatmaya yönelik bir maksat taşıyan, sesli olarak okumak demektir. Nitekim vahiy meleği olan Hazret-i Cebrail’in işi bile aslında bir kıraat (Kur’an okuma) değil, bir ikra, yani okutmaktır. Allah’ın yaptığı iş ise vahyi indirmek ve kıraati yaratmaktır. Cansız varlıklardan çıkan seslere kıraat denilemeyeceği gibi, aks-i seda’dan, yani sesin yankılanmasından meydana gelen işe de kıraat denilemez. Bunun içindir ki, fakihler bir kıraatin yankılanmasından hâsıl olan yankının kıraat ve tilavet hükmünde olmadığını, mesela tilavet secdesi gerekmeyeceğini beyan etmişlerdir. Bir kitabı sessiz olarak okumaya kıraat denilemeyeceği gibi, çalan veya çınlayan, yankı yapan bir sesi dinlemek de kıraat dinlemek demek değildir, bir çınlamayı dinlemektir. Şu halde Kur’an okuyan bir okuyucunun sesini aksettiren gramofon veya radyodan gelen sese de kıraat denilemez. Bu gibi sesler bir kıraat değil, bir kıraatin yankısı ve yansımasıdır, bunlara dinleme ve susma emrinin hükmü terettüp etmez. (s. 2361)

Gramofondan [teyp, radyo, TV’de] okunan secde âyetini işitenin, tilavet secdesi yapması gerekmez. (Mezahib-i erbea)

TV veya hoparlörle namaz

Soru: Bazı ülkelerde, bir camiden diğer camilere TV ile irtibat kuruluyor, diğer camidekiler, büyük camideki imama uydukları gibi, camiye gitmeyen de evinden, TV’deki imama uyup namaz kılıyormuş. Bunun mahzuru var mıdır?

CEVAP

Öğrenmek niyetiyle TV’den Kur’an-ı kerim dinlemek caizdir. Teypten dinlemek de caizdir. Okunan Kur’an-ı kerimi kasete alıp, mezara gidince, teybi açarak kaseti dinlemekle bizzat Kur’an-ı kerim okunmuş olmaz. Bunun gibi, bir kimse, namaz kılarken kendi filmini çekse, sonra her namaz vakti gelince, video ile bu filmi oynatsa,

namaz kılmış olmaz. Namaz kılmak, ezan okumak vakitli ibadetlerdir. Bunları teyp, video ile yapmak, bid'at olup, büyük günahdır.

TV ve video iyi bir eğitim vasıtasıdır. Mesela namazın nasıl kılınacağını tatbiki olarak göstermek çok iyi olur. Fakat namaz kılan imamın filmini alıp, imam yerine ekrandaki bu görüntüye uymak caiz olmaz. Bunun gibi, ezan okuyan müezzinin filmini videoya alıp, vakit gelince videodan ezan okutturmak da caiz olmaz. Çünkü TV ekranındaki resim, müezzinin kendisi değil, görüntüsüdür. TV'deki ses de, müezzinin bizzat kendi sesi değil, benzeridir.

İki ayrı şey, birbirine çok benzese de, aynı değildir. Mesela Ali ile ikiz kardeşi Veli, birbirine ayırt edilmeyecek derecede benzese de, ayrıdır. Biri Ali, öteki Veli'dir.

Bir insanın resmi, kendisinin benzeridir, aynısı değildir. Resmin gözü yırtılsa, sahibinin gözüne bir zarar gelmez. Bir kimse aynaya baksa, aynadaki görüntü, bakan kimsenin resmidir. Bu resim sahibinin bizzat kendisi değil, benzeridir, görüntüsüdür. Aynayı kırsak, görüntü kaybolursa da sahibine bir şey olmaz.

TV, teyp ve radyodaki sesler de, sahibinin benzer sesidir, aynısı değildir. Aynen bunlar gibi imamın sesi, hoparlöre verilince, elektrik ve mıknatısın hasil ettiği bir ses haline dönüşüyor. Bizim duyduğumuz ses, imamın sesi değil, elektrik ve mıknatısın hasil ettiği sestir. Yani hoparlörden çıkan ses, elektrik tesiriyle hasil olan mıknatıs kuvvetlerinin titreterek demir levhanın husule getirdiği bir sestir. Bu ses, imamın sesine, ne kadar benzerse benzesin, benzeridir, aynısı değildir.

TV'deki görüntüye imam diye uymakla, hoparlörden çıkan sese imamın sesi diye uymak aynıdır. Görüntü bizzat imam olmadığı gibi, ses de bizzat imamın sesi değildir. Onun için görüntüye ve cihazdan çıkan sese uymakla imama uyulmuş olmaz.

TV'deki sesler yankı da değildir. Yankıya da uymak caiz olmaz.

Namaz kılarken görüntüsü videoya alınmış imama uymak caiz olmadığı gibi, TV'nin naklen yayınında, imamı da görsek, böyle bir imama da uymak caiz olmaz. **Yahut** hoparlör **veya** radyo vasıtasıyla gelen ses de imamın sesi olmadığı için, bu ses ile hareket ederek ibadet etmek de caiz olmaz.

Dinde nakil esastır

Soru: Mısır radyosu, sabah namazını canlı olarak yayınlıyor. Net olarak dinliyoruz. Evimizden radyodaki imama uyup sabah namazını kılmamız caiz midir? Hocamız, vakit girerse, uyulabileceğini söyledi.

CEVAP

Fıkıh kitaplarında, imamla cemaat arasında kayık geçecek kadar bir nehir **veya** araba geçecek kadar bir yol varsa, imama uymanın caiz olmadığı bildiriliyor. TV'de canlı olarak yayınlansa yine uyulmaz. Burada en önemli husus şudur: Radyodan gelen ses, bizzat imamın sesi değil, benzeridir. Bir insanın fotoğrafı **veya** TV'deki görüntüsü

gibidir. Her ne kadar fotoğraf veya TV'deki görüntü, o insana ait ise de, bizzat kendi değildir. Bu bakımdan radyodan, TV'den okunan secde âyetleri için secde-i tilavet gerekmediğini de din kitapları bildirmektedir. Dinde nakil esastır. Herkes aklına göre bir şey çıkarırsa, ortada din diye bir şey kalmaz. (M.Erbea, Hadika)

Ezanı hoparlörle okumak

Soru: Yüzyıl önce şehirlerimizde hoparlör sistemi yoktu, zaten gerek de yoktu; ama şimdi metropoller var, milyonluk şehirler var. Ezan bir çağrı ise ve insanların duyması isteniyorsa bunun hoparlörden okunmasında ki yanlışlık ne olabilir?

CEVAP

Dinimiz öyle demiyor. Ezanın mutlaka duyulması lazım demiyor. Hatta imamın sesini bütün cemaatin duyması gerekir demiyor. Sultanahmet gibi camiler hoparlör çıkmadan önce de vardı. **Peygamber efendimiz** yüz bin sahabiye hutbe okudu. Herkes duymadı, duyması da lazım değil. Yani duyulması hutbenin şartlarından değildir. Duymayanlar çok olsa da hutbe yine sahih olur.

"Herkes öyle diyor" demek

Soru: Ben bir sünnete uyunca, bid'at ehli, (Herkes böyle yapıyor, Mekke'de bile hoparlörle ibadet ediliyor, onların hepsi yanlış yolda da, sadece sen mi doğru yoldasın) diyorlar. Her yerde kötü işlerin, bid'atin rağbet görmesinin, iyi işlerin, Allah'ın emirlerinin öcü gibi gösterilmesinin sebebi nedir?

CEVAP

Âlimler azalıp cahiller çoğalacağı için, insanlar bozulup gün günü aratacağı için, kıyamet kötüler üzerine kopacağı için çoğunluğa uyuluyor. Beş hadis-i şerif meali şöyledir:

(Her asır, önceki asırdan daha bozuk olur. Böylece Kıyamete kadar hep bozulur.)
[Tezkire-i Kurtubi muhtasar, Hadika]

(İnsanların en hayırlısı, en iyisi benim asırmı bulunanlar [Eshab-ı kiram]dır. Onlardan sonra en iyileri, onlardan sonra gelenler [tabiin]dir. Onlardan sonra da en iyiler onlardan sonra gelenler [tebe-i tabiin]dir. Artık bundan sonra yalanlar yayılır.)
[Buhari]

(Sonra gelenler, önceki âlimleri cahillikle suçlar.) [İ.Asakir]

(Kötüler iyi, iyiler kötü gösterilmedikçe, kıyamet kopmaz.) [Haraiti]

(Bu din garip olarak başladı, sonu da garip olur.) [Tirmizi]

Bid'atin zararı

Bu aletleri ibadet vasıtası olarak değil de, eğitim, öğretim, haber gibi işlerde kullanmak çok faydalıdır. İbadetlere karıştırmak bid'attir. **Peygamber efendimiz**,

Eshab-ı kiram ve şimdiye kadar gelen İslam âlimleri, namazı nasıl kılmışlar, ibadetleri nasıl yapmışlarsa, aynen öyle yapmak gerekir. Eklemek ve çıkarmak, dini değiştirmek olur. Hoparlör bid'atine güzel demek ne kadar çirkindir. İbadetlere bid'at sokmakla daha güzel ibadet edilmiş olmaz. (İbadetleri bizim gibi yapmayanlar, bizden değildir) hadis-i şerifini düşünerek, ibadetlere ilave ve çıkarma yaparak dini değiştirmekten çok sakınmalıdır! Hadis-i şeriflerde buyuruldu ki:

(Her bid'at sapıklıktır ve her sapık da Cehennemdedir.) [İbni Asakir]

(Bid'atten sakının; çünkü her bid'at dalalettir.) [İbni Asakir]

(Bid'at çıkarmanın, orucu, haccı, cihadı, tevbesi ve hiçbir iyiliği kabul olmaz. Bunun Müslümanlıktan çıkması, yağdan kıl çıkar gibi kolay olur.) [Deylemi]

İmam-ı Rabbanî müceddid-i elfi sani hazretleri buyuruyor ki:

Ahir zamanda Hazret-i Mehdi gelip, dini yayıp sünneti diriltirken, bid'at işlemeye alışmış olan Medine'nin âlimi, bid'ati güzel sandığı ve ibadet olarak yaptığından, Hazret-i Mehdi için, (Bu adam bizim dinimizi yok edecek) diyecektir. (1/255)

Çoğunluğun yapması da dinde ölçü olmaz. Çoğunluğa uymak hakkında bilgi için tıklayınız.

Vehhabiler ve hoparlör

Soru: (Kâbe'de de mikrofonla namaz kılınmaktadır. Bu da hoparlörün caiz olduğunu göstermez mi?) diyene ne **cevap** vermeli?

CEVAP

Kâbe'deki Vehhabilerin yaptığı dinde ölçü değildir. Vehhabilerin ehl-i sünnetle alakası olmadığı herkes tarafından malumdur. Hatta zındık oldukları **Nimet-i İslam** kitabında ve başka muteber kitaplarda yazılıdır. Denize düşen yılanı sarıldığı gibi, fetvada zorluk çeken de Vehhabiye sarılmamalı.

Helal ve haram

Soru: Hepimiz biliyoruz ki daha 50 yıl önce İslam toplumlarında haram kabul edilen birçok şey günümüzde helal oldu. Toplumun çoğunluğunun istediği hoparlörle, teyple ibadetin ne mahzuru olur?

CEVAP

Dün haram olan bugün helal olmaz. Yeni çıkan türediler dini değiştirerek haramı helal hale getiremez, onlar helal dese de Allah indinde o yine haramdır. Bunun canlı bir örneğini vermelisiniz. Dün haram iken bugün helal olan **veya** dün helal iken bugün haram olan bir şey var mı? Olamaz, olması da mümkün değildir. Din oyuncak değildir. Herkes din ile oynayamaz, din zamanla değişmez. Dinde reform olmaz. Allah'ın Peygamberi namazı nasıl kıldırmışsa şimdi de öyle kıldırılmalıdır. Dinde değişiklik, dini koyanı beğenmemek olur. Bu da küfür olur.

İbadetle başka şey mukayese edilmez

Soru: Bir kimse telefonla hanımını boşayabiliyor, ettiği yemin geçerli oluyor, yine telefonla zekât ve kurban için vekil tayin edebiliyor veya ticari anlaşma yapabiliyor. Yani sesin nakil olması sebebiyle, bunlar telefonla geçerli oluyor da, niçin namazda hoparlördeki ses, imamın sesi olmuyor?

CEVAP

Telefonda, radyoda ve hoparlörde, söyleyenin sesiyle, elektrikle mıknatısın hâsıl ettiği metalik ses, birbirine çok benzese hiç ayırt edilemese de, birbirinin aynı değildir. Birisi asıl, ikincisi bunun benzeridir. Filmde ve televizyonda hareket eden şekiller gibidir. Görülen bu şekiller, kendilerini meydana getiren asıl kimselerin aynı değildir.

Boşanmakta ve zekât vermekte, yazışmak ve vekil etmek yani vasita kullanmak caizdir. Telefon ve hoparlör, mektup gibi vasita olduğu için, bunlar caiz olmaktadır. Ezanda, namazda ve Kur'an-ı kerim okumada, dinlemede, bizzat kendisinin bu işleri yapması şarttır. Başkası yapsa kendisi yapmış sayılmaz. Mesela bir kimsenin namaz kılışı kameraya alınsa, bu film gösterilse o kişi namaz kılmış olmaz. Birine, (Git, okunan Kur'an-ı kerimi dinle) denilse, o da dinlese, gönderen bizzat dinlemiş olmaz. İmamdan başkasının ve o namazı kılan müezzinin seslerinden başka seslere uymak caiz olmadığı bütün fıkıh kitaplarında yazılıdır. Zekât ve boşanmayla, ezan ve namaz, bu bakımdan ayrılmaktadırlar. Zekât, kurban gibi ibadetler vekile yaptırılabilir, ama namaz yaptırılmaz. Hoparlör, mektup vekil gibidir. İkisini karıştırmamalıdır.

Din kitaplarımızda deniyor ki:

Toprağa konan küçük bir karpuz çekirdeğinden, kocaman bir karpuz meydana geliyor. Bu karpuz o çekirdek değildir. Çekirdek çürüyüp, yok olmuştur. Hoparlörün mikrofonuna söylenen söz de, yok olmakta, başka ses hâsıl olmaktadır. Yani, hoparlörün sesi, insan sesine çok benzediği halde, insan sesi değildir. Müezzinin sesi, hoparlöre verince, elektrik ve mıknatısın hâsıl ettiği bir ses haline dönüşüyor. Duyulan ses, imamın, müezzinin sesi değil, elektrik ve mıknatısın hâsıl ettiği sestir. Bu sese ezan denmez. Ancak salih Müslüman olan erkeğin kendi sesiyle okuduğuna ezan denir. Hatta kendi sesi olsa da, fâsığın, çocuğun veya kadının okuduğuna da ezan denmez. İbadetlere faydalı şeyler ilave ediyoruz demek çok yanlıştır. İslam âlimleri, kendiliklerinden bir değişiklik yapmazlar. Yapılan değişikliğin bid'at olup olmadığını anlarlar. Hoparlörün sünnet olmadığı, bid'at olduğu meydandadır, çünkü **Peygamber efendimiz**, (İbadetleri bizim gibi yapmayan, bizden değildir) buyuruyor.

Hoparlör ve çalgı

Soru: Hoparlörden çıkan ses söyleyenin sesi olmadığına, başka ses olduğuna göre, hoparlörden çıkan çalgı sesini dinlemek caiz olmaz mı?

CEVAP

Hoparlör de çalgıdır. Yani çalgıyı kim söylerse söylesin, caiz olmaz. Çalgı, kendiliğinden ses çıkarmaz. Ses çıkarmak yani kullanılmaları için, davula vurmak, kavala üflemek ve hoparlöre söylemek gerekir.

Hoparlörle vaaz etmek

Soru: Ezan ve namazda hoparlör ve diğer çalgı aletleri kullanmak bid'at oluyor da, TV'de veya hoparlör kullanarak konuşmak, vaaz etmek niye caiz oluyor?

CEVAP

Radyo, TV ve hoparlörle, faydalı yayınlar yapılması caiz, hattâ sevab olur. Ses farklı da olsa, vaazları, nasihatleri, faydalı bilgileri duyurmak için, hoparlör, teyp, kaset, CD kullanmak caizdir. Bunlarda önemli olan, ses değişikliğe uğrasa da, söylenen bilgilerin karşı tarafa iletilmesidir. Yazıyla da iletilse aynıdır. İnsan sesi olmasıyla, aletten çıkan farklı bir ses olması arasında fark yoktur. TV'de vaaz edilebilir; ama namazda TV'deki imama uymak caiz olmaz. Dinimiz, ezan ve namazda, bizzat insan sesinin kullanılmasını emretmiştir. İbadetlerde değişiklik yapılamaz. Üç hadis-i şerif meali:

(İbadetleri bizim gibi yapmayan, bizden değildir.) [Miftah-ül cenne]

(Bizim yaptığımıza benzemeyen her amel, merduddur.) [Mizan-ül-kübra]

(Bir millet, dinlerinde bir bid'at çıkarırsa, Allahü teâlâ, buna benzeyen bir sünneti yok eder. Kıyamete kadar bir daha geri getirmez.) [Mektubat-ı Rabbani]

Hoparlörün faydası

Soru: Hoparlör de mizmar yani çalgı aleti olduğuna ve ibadetlerde çalgı kullanmak da küfür olduğuna göre, ilahi okurken hoparlör kullanmak da küfür olmaz mı?

CEVAP

Hoparlör, çalgı olarak kullanıldığı gibi, konuşmaları iletmek için de kullanılıyor. Günah işlerde kullanılmadığı zaman, ibadete haram karıştırılmış olmaz. Mesela, davul çalgıdır. Davulu sofraya gibi kullanıp, üzerinde yemek yense, davul çalma günahı olmaz. Çalgı olarak kullanılmış sayılmaz. Davul derisinin günahı olmaz, onu çalgı olarak kullanmak günahıdır. Davulu su kırbaşı olarak, su tulumu olarak kullanmak günah değildir. İçki konmuş bir şişe, yıkanıp su kosa hiç mahzuru olmaz. Bunun gibi, zurnalar birbirine bağlanıp su akıtılsa içilen suya mizmar, çalgı karışmış olmaz.

Radyolarda hiç müzik çalınmasa ve dine aykırı şey yapılmasa, radyonun, hoparlörün suçu ne ki? Dine uygun şeyler, dinî bilgiler verilse, gayet uygundur, günah değildir. Bunun için din kitaplarımızda da şöyle bildiriliyor:

İslam âlimleri fennin bulduklarını hep iyi karşılamıştır. Radyo, televizyon ve hoparlörle, her yerde faydalı yayınlar yapılması sevabdır, fakat ibadetleri, hoparlörle yapmak caiz değildir.

Hoparlörle kıldırın imama uymak

Soru: Hoparlörden çıkan sese âmin diyenin namazı bozulur deniyor. Halbuki ben ilmihallere baktım, namazı bozanlar arasında hoparlör yazmıyor. Hoparlörden çıkan sese âmin demek niye namazı bozuyor? Hoparlörle sesin yükseltilmesinin ne mahzuru olur ki?

CEVAP

Her ilimde olduğu gibi, fen ilminde de o işin uzmanı söz sahibidir. Dinimiz de buna kıymet verir; çünkü fen ilimleri, İslami ilimlerin bir koludur. Dini bilgilerde ise edille-şeriyye esastır. Fen bilgileri bunlara göre açıklanır.

Müslüman ve uzman bir doktor, bu hasta guslederse ölür diyorsa, teyemmüm gerekir diyorsa, o doktora inanılması gerektiğini, diğer fen işlerinde de durumun böyle olduğunu dinimiz bildiriyor. Hoparlörden çıkan ses, nakli seda mı, aksi seda mı, yoksa başka bir ses mi, bunu ancak uzmanı bildirir.

Bütün uzman mühendisler bildiriyor ki:

(Hoparlörden çıkan ses, nakli seda değildir. Hoparlör, sesi yükseltici bir alet değildir. Yankı da değildir. İmamın sesi, hoparlöre verilince, elektrik ve mıknatısın hâsıl ettiği bir ses haline dönüşüyor. Duyulan ses, imamın sesi değil, elektrik ve mıknatısın hasıl ettiği sestir. Yani hoparlörden çıkan ses, elektrik tesiriyle hasıl olan mıknatıs kuvvetlerinin titreterek demir levhanın husule getirdiği sestir. TV ekranındaki resim, imamın bizzat kendisi değil, görüntüsüdür. TV'deki ses de, imamın bizzat kendi sesi değil, sesin benzeridir.)

Bütün uzmanlar böyle söyleyince, dinin emri gereği onlara inanmak gerekir. Helal olan üzüm şırası, alkol haline, şarap haline dönüşünce, o sıvı haram oluyor. Yok bu üzüm şırası diye inat etmek cahillikten başka şey değildir. Şarap da sirkeleşince helal oluyor. Şarap nasıl helal olur demek de cahilliktir. Yine uzman kimyager, (Necis yağ, mesela domuz yağı sabun haline dönüşse temiz olur) diyor.

Evet, bütün uzmanlar ne diyor? (TV'deki konuşan kimsenin resmi bizzat kendisi olmadığı gibi, sesi de bizzat kendi sesi değil, benzeridir) diyorlar.

Şimdi gelelim dini hükmüne.

İbni Âbidin'de diyor ki: (Başkasının sesine âmin diyenin namazı bozulur.)

Hoparlörden çıkan ses de, başka bir ses olduğuna göre, ona âmin diyenin namazı bozulur. Demek ki, namazı bozanların arasında başka bir sese âmin demek de var imiş.

İnsan bunu bilmeyince, (Hoparlör sesi yükseltiyor ne büyük nimet. Herkes biliyor, siz bilmiyorsunuz) diyerek cahilliğini gösterir.

Hoparlörle kılınan namaz

Soru: Hoparlörle namaz kılmanın caiz olmadığını, teknik ve dini delillerle açıklamışsınız. Bunu anladık; ama o zaman büyük camilerde nasıl namaz kılınacak? Özellikle Cuma namazı yalnız kılınmıyor, bu namaz ne olacak?

CEVAP

Büyük camiler yeni çıkmadı. Asırlardır Müslümanlar büyük camilerde namaz kılıyor. Nasıl kılınacağı da fıkıh kitaplarında bildirilmiştir. Eğer imamın sesi duyulamayacak derecede, cemaat kalabalık olursa, caminin büyüklüğüne göre bir veya birkaç müezzin, mübellig vazifesini görür. Müezzininin sesiyle hareket edilir. Mübellig: Burada, imamın dediklerini tekrar eden kimse demektir.

Hoparlörle kılınan yerde, hoparlörden gelen sese değil de, imamı görerek imamın hareketlerine veya imamı görenlerin hareketlerine uyarak kılanların namazı sahih olur.

İkinci bir husus, imamın itikadı düzgünse, mecburen hoparlörle kıldırıyorsa ona uymak sahih olur. İmam bid'at ehli ise, zaten ona uymak uygun olmaz.

Hoparlörde de kılınsa, hoparlörsüz de kılınsa, Cuma namazından sonra, (Vaktine yetişip de kılmadığım son öğle namazının farzını kılmaya) niyet ederek, zuhr-i ahir namazını da mutlaka kılmalıdır. Herhangi bir sebeple Cuma namazı sahih olmamışsa, bu namaz öğle namazı yerine geçer.

Hoparlörden gelen ses

Soru: (Hoparlörlerden gelen sesler, imamın sesiyle karışınca, bu sesler imamın sesini bastırır da; imamın kendi sesine niyet edip âmin demenin bir mahzuru olmaz) deniyor. İslam Ahlakı kitabında ise, (Hoparlörden çıkan ses, imamın sesi değil, bu sesin benzeridir. Bunu işitenler, imamın sesini değil, bu sese benzeyen başka bir sesi işitiyorlar. İmamın sesine uymayıp, başka sese uyanın ve imamdaki başkasının okuduğu Fatihâ'ya âmin diyenin namazı sahih olmaz) diye yazıyor. Hoparlörden gelen sese imamın sesi diye uymak sahih olur mu?

CEVAP

İmamın hemen arkasında olup da, imamın kendi sesini duyuyorsak, o zaman sahih olur. İmamdaki uzak olanlar sese uyarsa sahih olmaz. Sese değil de, imama veya imamı gören cemaatin hareketlerine uyulursa, namaz sahih olur. Hoparlörden gelen sese uyulursa sahih olmaz. Bir örnek verelim:

100 lira parasını faize veren, bir müddet sonra 101 lira alsın, 101 liranın tamamı faiz olur. 1 lirası fakire verilince, diğer kısmı faizden temizlenmiş olmaz. (Mektubat-ı Rabbani)

Demek ki, çok az bir faiz, bütün parayı kirletiyor, haram hale getiriyor. İçinden ayırmak mümkün olmuyor. Bunun gibi, gürültülü hoparlör sesleri arasından, imamın kendi sesini ayırmak, işitmek mümkün değildir. İslam Ahlakı kitabında da, hoparlörle namaz kılınırken, sadece hoparlörlerden gelen seslerin işitildiği bildirilmektedir.

Sağırın taktığı kulaklık

Soru: Hoparlöre uyararak namaz kılmak caiz olmadığına göre, sağırın, imamın sesini kulaklıkla işitmesi caiz olur mu?

CEVAP

Sağırın kulaklık takarak işitmesi, hoparlörden işitmesi gibidir; fakat sağır olanın, zaruret olduğu için, imamın sesini kulaklıkla işiterek kıldığı namaz sahih olur. İmamın veya cemaatin hareketlerini görerek kıldığı için de, namazı sahih olmaktadır. Namazı hoparlörle kıldırırsa, hiçbir zaman zaruret değildir. (İ. Ahlakı)

Evden imama uymak

Soru: Komşumuz, evi camiye yakın olduğu için, camiden eve hoparlör çekmiş. Evden camideki imama uyabilir mi? TV'den Mekke'deki imama da uymak caiz olur mu?

CEVAP

Bu şekilde imama uymak iki yönden caiz olmaz:

1- İmama uymaya mani olan sebeplerden biri, imamla cemaat arasında, kayık geçecek kadar nehir veya araba geçecek kadar yol yahut sahrada kılarken, arada iki saflık boşluk bulunmaktır. Bir başka sebep, mescidin üstünde veya dışında kılanın, imamın veya cemaatten birinin seslerini işitmeye yahut imamın veya cemaatin hareketlerini görmeye mani büyük duvar bulunmasıdır. Mescidin üstünde ve duvar arkasında kılanın, imamdan veya cemaatten başkasına tâbi olması caiz değildir. Mescid kapıya kadar dolu değilse, son safla arasında araba geçecek mesafe yoksa yine sahih olur. Bundan fazla mesafe varsa, imamın sesini işitse de, sahih olmaz. (Fetava-yı Hindiyeye)

Mescide bitişik binanın üstünde ve mescide bitişik olmayan binalarda imama uymak caiz değildir. (Kadihan)

2- Birinci maddedeki mani olmasa da, hoparlörden gelen sese uymakla imama uyulmuş olmaz. Mekke'deki imamın sesi, TV'den gelse ve kendisi de görünse, yine uymak caiz olmaz, çünkü imamın sesi, hoparlöre verilince, elektrik ve mıknatısın hâsıl ettiği bir ses hâline dönüşüyor. Bizim duyduğumuz ses, imamın sesi değil, elektrik ve mıknatısın hâsıl ettiği sestir. Yani hoparlörden çıkan ses, elektrik tesiriyle hâsıl olan, mıknatıs kuvvetlerinin titrettiği demir levhanın meydana getirdiği başka bir sestir. TV'deki görüntüye imam diye uymakla, hoparlörden çıkan sese imamın sesi diye uymak aynıdır. Görüntü bizzat imam olmadığı gibi, ses de bizzat imamın sesi değildir. Onun için görüntüye ve cihazdan çıkan sese uymakla imama uyulmuş olmaz.

Hoparlörden çıkan sese kıraat değil, çınlamak denir. Buradan secde âyeti işitilse, tilavet secdesi yapmak gerekmez. (Elmalılı tefsiri c.3 s.2361)

Hoparlöre uymak

Soru: İmamın itikadı düzgünse, mecburen hoparlörle kıldırıyorsa, o imama uyarak namaz kılmak sahih olur mu?

CEVAP

İmamı **veya** onu göreni görecektir şekilde **yahut** imamın çıplak sesini duyacak şekilde durulursa, ancak o zaman bu imama uymak sahih olur. İmamı gören de görülüyorsa, hoparlöre tâbi olunuyorsa sahih olmaz. İmamı görüyor diye hoparlöre uyanlara uymak caiz değildir.

Mikrofon bozulunca

Soru: Cemaatle namaz kılariken, mikrofon bozuldu. İmam hemen namazı bozup tamire çalıştı. Hâlbuki bir saf cemaat vardı. İmama göre de, hoparlöre ihtiyaç yoktu. İmamın namazı bozması günah olmadı mı?

CEVAP

Cemaat çok olsa da, mikrofon bozulunca namazı bozmak haramdır. Çünkü mikrofonla namaz kıldırma farz **veya** vacib değil, aksine bid'attir. Namazı bozmak ise büyük günahdır. Namazı bozmak, ancak imdat diye bağırarak bir kimseyi kurtarmak için, kuyuya düşecek a'mâyı, yanacak, boğulacak kimseyi kurtarmak, yangını söndürmek gibi sebeplerle caiz olur.

Aynı veya ayrı mekânda

Soru: 'yi kabul eden ve kendisine güvenilen birinin, (Aynı mekânda olursa hoparlörle namaz kılmak caiz, ayrı mekân olursa caiz olmaz) dediğini söylediler. Acaba bu doğru olabilir mi?

CEVAP

Kesinlikle doğru olmaz. Çünkü güvenilen kimse, 'ye aykırı konuşamaz. Konuşuyorsa, ya o, güvenilir biri değil **veya** ona iftira ediliyor. Çünkü İlmihâl'de deniyor ki:

Hoparlörün mikrofonuna söylenen söz de, yok olmakta, başka ses hâsıl olmaktadır. Yani, hoparlörün sesi, konuşanın sesine çok benzediği hâlde, bizzat onun sesi değildir. Toprağa konan bir karpuz çekirdeğinden kocaman bir karpuz hâsıl oluyor. Bu karpuz o çekirdek değildir. Çekirdek çürümüş, yok olmuştur. Hoparlörün mikrofonuna söylenen söz de, yok olmakta, başka ses hâsıl olmaktadır. Müezzinin sesi, hoparlöre verince, elektrik ve mıknaşın hâsıl ettiği bir ses hâline dönüşüyor. Duyulan ses, imamın, müezzinin sesi değil, elektrik ve mıknaşın hâsıl ettiği sestir. İbadetleri,

hoparlörle yapmak caiz değildir. Hoparlörün sünnet olmadığı, bid'at olduğu meydandadır.

Yine İlmahâl'de, imama uymanın sahih olması için, imamı görmek veya görmese de sesini işitmek gerektiği bildiriliyor.

İmama uymanın sahih olması için, imamın veya müezzinin sesini işitmek yahut bunları görmek veya cemaatin hareketlerini görmek lazımdır. İşitmeye, görmeye elverişli penceresi olmayan duvar arada olmamalıdır. Hoparlörden çıkan sesin, insan sesi olmadığını ezan bahsinde bildirmiştik. Sinema perdesinde, televizyonda namaz kıldığı görülen imamın kendisi değildir, benzeridir [görüntüsüdür.] Buna uymak caiz olmadığı gibi, bu seslerle ibadet yapmak da sahih olmaz. Bidat ve büyük günah olur.

Ayrı mekânda olsa da, imamın sesi işitiliyorsa cemaate uymanın sahih olduğu bildiriliyor. Eğer hoparlörden gelen ses muteber bir ses olsaydı, işitmeye elverişli pencereye ve duvara ihtiyaç kalmazdı. İmamın sesi duyulduğuna göre, aynı mekânda olsun ayrı mekânda olsun ne fark eder? Önemli olan sesin duyulmasıdır. Hoparlörle Amerika'dan gelen ses de duyulur. Demek ki, gelen sesin muteber olması gerekir. Hoparlörden çıkan sesin imamın sesi olmadığı ve muteber olmayan böyle bir sesle imama uymanın sahih olmayacağı İlmihâl'in çeşitli yerlerinde yazılıdır. İlmihâli me haz verip de ona aykırı konuşanlara itibar etmemelidir.

Hoparlörden Kur'an dinlemek

Soru: Kur'an-ı kerimi teypten ve hoparlörden okumak ve dinlemek caiz midir?

CEVAP

Bu aletlerden, sadece öğrenmek niyetiyle dinlenebilir. Mesela, namaz surelerini bilmeyen, bunlardan öğrenebilir. Bunun haricinde, sevab kazanmak niyetiyle dinlemek caiz olmaz. Hoparlörden çıkan sesle ibadet olmayacağı Elmalı tefsirinde de bildirilmiştir. (c.3 s.2361)

Ses çıkaran eğlence âletleri, davul, dümbelek, zilli maşa, ney, kaval, hoparlör, hepsi birer çalgıdır. Çalgı, kendiliğinden ses çıkarmaz. Ses çıkarmak, yani kullanmak için, davul tokmağını gergin deriye vurmak, kavala üflemek, hoparlöre söylemek lazımdır. Bunlardan çıkan ses, bu çalgıların hâsıl ettiği sestir. Üfleyen ve söyleyen insanın sesi değildir. Hoparlörden işitilen Kur'an-ı kerim, hoparlörün hâsıl ettiği seslerdir. Muhyiddîn-i Arabî hazretleri buyuruyor ki: Eshab-ı kiramdan Ebu Hüreyre hazretlerinin haber verdiği hadis-i şerifte, (Bir zaman gelir ki, Kur'ân-ı kerimi mizmarlardan [çalgılardan] okurlar. Böyle okuyanlara ve dinleyenlere hiç sevab verilmez. Allahü teâlâ bunlara lanet eder) buyuruldu. (Müsamere)

Mizmar, çalgı demektir. Hoparlör de, mizmardır. Bunun gibi, birçok hadis-i şerif, Kur'an-ı kerimin teyp ve hoparlör gibi çalgı çalınan âletlerde okunacağını haber veriyor.

Hoparlörle Kur'an-ı kerim, mevlid okumak, dinlemek, ibadeti değiştirmek olur, yani bid'at ve günahdır.

Bunun gibi sebeplerle, Kur'an-ı kerimi kasetlere, bilgisayara ve cep telefonlarına almamalıdır. Sadece, okumayı öğrenmek için alınabilir.

Kabirde hoparlörden Kur'an dinletmek

Soru: Cep telefonuna Yasin-i şerifi aldık. Kabristana gidip de, ölümlere dinletsek sevap olur mu?

CEVAP

Hiç sevap olmadığı gibi, ayrıca bid'at ve büyük günah olur. Radyo, TV ve hoparlörle, faydalı yayınlar yapılması sevabdır; fakat ibadetleri [Kur'an-ı kerimi, ezanı, namazı] hoparlörle yapmak caiz değildir.

Hoparlörden çıkan sese kıraat, yani Kur'an okumak denmez, çınlamak denir. (Elmalî tefsiri)

Araba kullanırken

Soru: Araba kullanırken, ezberden Kur'an-ı kerim okumak ve dinlemek caiz midir?

CEVAP

Ezberden okumak iyi olur. Radyodan veya herhangi bir cihazdan dinlemek ise, öğrenmek niyeti dışında caiz değildir. Öğrenmek niyetiyle dinlerken de, yine başka işle meşgul olmamalıdır.

Cihazdan Kur'an-ı kerim okumak

Soru: İlmahal'de, (Mizan-ı Şa'rânî) kitabından alınarak, (Çirkin şeyler söyledikten sonra Kur'an-ı kerim okuyan kimse, Mushaf'ı pislik içine sokan kimse gibidir) deniyor. Sonra, (Kur'an-ı kerimi mizmarlardan okuyanlara Allahü teâlâ lanet eder) hadis-i şerifi bildiriliyor. İçine müzik alınmış CD'ye, Kur'an alıp dinlemek veya düşünlerde, mevlitlerde mikrofonla okunan Kur'an-ı kerimi, hoparlörden dinlemek caiz olmuyor mu?

CEVAP

Evet, caiz olmuyor. Hattâ hiç müzik çalınmasa da, sadece öğrenmek niyetiyle CD'den, bilgisayardan, radyodan, TV'den ve hoparlörden Kur'an dinlemek caiz ise de, dinleme sevabı hâsıl olmaz. Sevab niyetiyle dinlemek, bid'at ve günah olur. İbni Hacer-i Mekkî hazretleri buyuruyor ki: Hadis-i şerifte, (Bir zaman gelir ki, Kur'an-ı kerim mizmarlardan okunur. Okuyanlara ve dinleyenlere Allahü teâlâ lanet eder) buyuruldu. (Keffür-reâ' an muharremât-ilâ lehvi vessimâ, Müsamere,)

Mizmar, ses çıkaran her çeşit çalgı aleti demektir. Hoparlör ve mikrofon da mizmardır.

Sırf Kur'an-ı kerim öğrenmek için, hiç ses alınmamış boş bir cihaza âyet veya sûre almak caiz olur. Bunun dışında Kur'an-ı kerimi mizmarlara almamalı ve bu cihazlardan dinlememeli. Allahü teâlânın lânetine uğramaktan çok sakınmalıdır.

Cihazlardan Kur'an dinlemek

Soru: Kur'an-ı kerim okumasını bilmeyenin, sevab kazanmak için TV, bilgisayar, CD veya telefon gibi cihazlardan dinlemesinde mahzur var mıdır?

CEVAP

Sevab kazanmak niyetiyle dinlemek caiz olmaz. Sadece okumayı öğrenmek niyetiyle dinlenebilir. Çünkü hoparlörden çıkan ses, elektrik tesiriyle hâsıl olan mıknaş kuvvetlerinin titrettiği demir levhanın meydana getirdiği bir sestir. O sesi dinlemek, bizzat okuyan insanı dinlemek gibi olmaz. Hoparlörden Kur'an dinleyen de bizzat okuyandan dinlemiş olmaz. Mizmardan dinlemiş olur.

Ses çıkaran her türlü alete mizmar [çalğı aleti] denir. (Müncid)

Mizmar, her nevi çalgı, düdük demektir. Hoparlör de, mizmardır. (İslâm Ahlâkı)

Her türlü ses çıkaran aletlere (Mizmar) denir. Davul, def, ney, zurna, keman, ut, hoparlör, teyp, TV, birer mizmardır. Birçok hadis-i şerif, âhir zamanda, Kur'an-ı kerimin teyp ve hoparlör gibi çalgı çalınan âletlerden okunacağını haber veriyor. Hoparlörle Kur'an-ı kerim, mevlit okumak, dinlemek, ibadeti değiştirmek olur, yani bid'at ve günahdır.

İçine müzik alınmış CD'ye, Kur'an alıp dinlemek veya düşünlerde, mevlitlerde mikrofonla okunan Kur'an-ı kerimi dinlemek caiz olmaz. Sevab niyetiyle dinlemek, bid'at ve günah olur. İbni Hacer-i Mekkî hazretleri buyuruyor ki:

Hadis-i şerifte, (Bir zaman gelir ki, Kur'an-ı kerim mizmarlardan okunur. Okuyanlara ve dinleyenlere Allahü teâlâ lanet eder) buyuruldu. (Keffür-reâ'an muharremât-ilâ lehvi ves-simâ, Müsamere,)

(Allahü teâlâ, İblis'e, "Senin müezzinin mizmarlardır" buyurdu.) [Taberânî, İbni Cerir]

(Bir zaman gelecek, ümmetinden bazısı, zinayı, ipek giymeyi, içki içmeyi, mizmarı [çalğıyı] helâl sayacaktır.) [Buhârî]

(Nimete kavuşunca mizmar çalmak, Allah'ın gazabına sebep olur.) [Deylemî, Bezzar]

(Mizmarları, putları yok etmek için gönderildim.) [İ. Ahmed, Ebu Nuaym, İbni Neccar]

(Mizmarları yok etmek için gönderildim) hadis-i şerifi, (Her çeşit çalgıyı yasak etmekle emrolundum) demektir. (Kırk Hadis kitabı)

İçinde Kur'an olan CD ve bilgisayar

Soru: İçinde, yazılı veya sesli formatta, Kur'an-ı kerim bulunan CD'ye, MP3 player denen cihazlara veya hard diskinde Kur'an-ı kerim olan bilgisayarın, kasasına da hürmet etmek, abdestle tutmak ve yüksekte bulundurmak gerekir mi? Bunlara, başka şeyler de yüklemek caiz olur mu? Bir de, bu CD'leri kullanmayacak olursak, çöpe atmak, caiz olur mu?

CEVAP

Bilgisayar kasaları içinde bulunan hard disklerdeki, kayıt yapılan CD veya MP3 player denen taşınabilir hafızalardaki kayıt sistemi, özel şekillerle oluyor. Orada bütün veriler, harf veya ses şeklinde değil, 0-1 şeklinde kodlamalarla ifade ediliyor. Yani bunlar Kur'an-ı kerim harflerini ifade etmiyorsa da, yine aşağıda bulundurmamalı, hürmet etmelidir.

Bilgisayar veya CD çalıştırıldığında ise, CD veya taşınabilir hafızalar aktif hâle getirildiğinde, yani Kur'an-ı kerim sesli veya görüntülü olarak, hoparlörden duyulduğunda veya monitörde görüldüğünde, hoparlör veya monitörün yüksekte olması gerekir. Diz üstü bilgisayarlarda, hoparlör bilgisayarın kendisinde olduğu için, Kur'an-ı kerim dinlerken veya monitörde görünürken, yukarıda durması gerekir.

Kur'an-ı kerim CD'leri de, kutu veya zarf gibi bir muhafaza içindeyse, abdestsiz tutulabilir.

Bilgisayarların hard disklerinde veya taşınabilir belleklerde Kur'an-ı kerim varken, başka şeyler, özellikle dine aykırı olan yazı, ses ve görüntüler yüklememelidir.

İçinde Kur'an-ı kerim olan CD'lere ise, başka bir şey yüklememeli; kullanmayacağımız böyle olan CD'leri de, imha ettikten sonra gömmelidir.

Kur'an-ı kerime saygı

Soru: Kur'an-ı kerimi, İslam yazısından başka yazılar arasına koymanın caiz olmadığını biliyoruz. Acaba Kur'an-ı kerimle birkaç dilde tefsir ve meallerini, videolarını, seslerini ve yazılarını bilgisayarda diğer yazıların, resimlerin, videoların arasında aynı harddisk'te bulundurmak caiz midir?

CEVAP

Caiz değildir. Kur'an-ı kerim ile çeşitli dillerdeki, tefsirine ve meallerine saygı göstermek gerekir. Böyle bilgiler, CD'de, DVD'de, harici harddisk'te veya flash bellek'te muhafaza edilmeli ve ihtiyaç halinde buradan kullanılmalıdır. İlmahal'de deniyor ki:

Teyp bandına ve gramofon plâğına Kur'an-ı kerim almak, kâğıt üzerine yazmak gibidir. Teyp ve gramofon, müzik, şarkı, keyif, oyun ve eğlence için kullanılıyorsa da,

kâğıt da, açık resim, eğlence ve fuhuş dergileri olmaktadır. Kur'an-ı kerim kâğıda yazılınca Mushaf olur. Mushaf, Kur'an-ı kerimi okumaya ve öğrenmeye ve ezberlemeye sebep ve vasıta olduğu için kıymetlidir. Mushaf yazmak ve hediye etmek, bunun için, çok sevabdır. Bant ve plak da, Kur'an-ı kerimin benzerini işiterek öğrenilmesine ve ezberlenmesine vasıta olmaktadır. Kur'an-ı kerimi, bu niyetle, teyp, plâk üzerine almak caiz olur. Bunlara da, Mushaf-ı şerife olduğu gibi hürmet etmek, bunlara başka şeyler doldurmamak, yükseğe koymak, üzerlerine bir şey koymamak, abdestsiz tutmamak, kâfirlere, fâsiklara vermemek, başka şeyler bulunan bantlar ve plâklar arasına koymamak, fık, oyun, eğlence yerlerinde çalmamak lâzımdır. Kur'an-ı kerim dinlemek için kullanılan gramofon ve teyp hiçbir zaman fık meclislerine götürülmemeli, bunlarda hiçbir zaman, haram olan çirkin şeyler çalınmamalı. Çalgı çalmakta kullanılan bir gramofonun ve teypin Kur'an-ı kerim dinlemek için de kullanılması, şarkı, gazel okuyan fâsik bir hâfızın okuduğu Kur'an-ı kerimi dinlemeye benzer ki, caiz değildir. Kısacası, Kur'an-ı kerim bulunan bantlar ve plâklar Mushaf-ı şerif gibi kıymetlidirler. Bunlara da saygısızlık yapmak, küfre sebep olur. Şu kadar var ki, bunlardan Kur'an-ı kerimi dinlemek, hâfız dinlemek olmaz. benzerini dinlemek olur. Kur'an-ı kerimi dinlemek sevabı hâsıl olmaz; çünkü Kur'an-ı kerimi tilâvet etmek, yani okumak demek, şuurlu bir kimsenin, Kur'an-ı kerim okuduğunu bilen insanın okuması demek olduğu Redd-ül-muhtar'da yazılıdır; fakat benzerini de saygıyla dinlemek farzdır. Küçük çocuğun şuursuz olarak okuduğunu dinlemenin de lâzım olduğu yine Redd-ül-muhtar'da yazılıdır. Radyoda İslâmiyet'in yasak ettiği şeyler dinlenmez, hep faydalı ve sevab şeyler dinlenirse, bunlar arasında okunan Kur'an-ı kerimi ve evde teypte, müslümana yakışan şeylerin, nasihatlerin, derslerin arasında okunan Kur'an-ı kerimi, öğrenmek için dinlemek caiz olur; fakat bunun, Kur'an-ı kerimin aslını dinlemek olmadığı, Elmalılı Hamdi efendi tefsirinde yazılıdır. (c.3, s.2361)

Kur'an-ı kerim ve CD

Soru: Kur'an-ı kerimin bazı surelerini CD'ye almak ve dinlemek caiz midir?

CEVAP

Sevab olsun diye dinlemek caiz olmaz; çünkü aletten çıkan sesi dinlemekle Kur'an-ı kerim dinlenmiş olmaz. Ancak okumayı **veya** tecvidle okumayı öğrenmek için **yahut** bazı ayetleri ezberlemek için, Kur'an-ı kerim surelerini CD'ye almak ve dinlemek caizdir. Hoparlörden çıkan ses, aslı değil de benzeri ise de, yine de saygı göstermeli, dinlerken başka işle meşgul olmamalıdır.

Benzerine de saygı gerekir

Soru: Kur'an-ı kerimi teybe, kasete, VCD **veya** CD'ye almak caiz midir? Alınca saygı gerekir mi? Bunları dinlemek ibadet olur mu?

CEVAP

Bunlara Kur'an-ı kerim almak, kağıt üzerine yazmak gibidir. Teyp, kaset ve cd, müzik, şarkı, keyif, oyun ve eğlence için kullanılıyor ise de, kağıt da, roman, açık resim, eğlence ve fuhuş dergileri olmaktadır. Kur'an-ı kerim kağıda yazılınca Mushaf olur. Mushaf, Kur'an-ı kerimi okumaya ve öğrenmeye ve ezberlemeye sebep ve vasıta olduğu için kıymetlidir. Kaset ve diğerleri, Kur'an-ı kerimin benzerini işiterek öğrenilmesine ve ezberlenmesine vasıta olmaktadır. Kur'an-ı kerimi, bu niyet ile, teyp, cd ve kaset üzerine almak caiz olur. Bunlara da, Mushaf-ı şerife olduğu gibi hürmet etmek, bunlara başka şeyler doldurmamak, yükseğe koymak, üzerlerine bir şey koymamak, abdestsiz tutmamak, kâfirlere, fâsiklara vermemek, başka şeyler bulunan bantlar ve plaklar arasına koymamak, fısk, oyun, eğlence yerlerinde çalmamak lazımdır.

Kur'an-ı kerim dinlemek için kullanılan teyp, hiçbir zaman fısk meclislerine [günah işlenen yerlere] götürülmemelidir, bunlarda hiçbir zaman, haram olan çirkin şeyler çalınmamalı. Çalgı çalmakta kullanılan bir teypin Kur'an-ı kerim dinlemek için de kullanılması, şarkı, türkü okuyan fâsik bir hâfızın okuduğu Kur'anı dinlemeye benzer ki, bu da caiz değildir.

Kısacası, Kur'an-ı kerim bulunan bantlar ve kasetler Mushaf-ı şerif gibi kıymetlidir. Bunlara da saygısızlık yapmamalıdır. Şu kadar var ki, bunlardan Kur'an-ı kerimi dinlemek, hâfızdan dinlemek gibi olmaz. Benzerini dinlemek olur. Kur'an-ı kerimi dinlemek sevabı hasıl olmaz. Çünkü İbni Âbidin hazretleri buyuruyor ki:

Kur'an-ı kerimi tilavet etmek [okumak] demek, şuurlu bir kimsenin, Kur'an-ı kerim okuduğunu bilen insanın okuması demektir. Benzerini de saygı ile dinlemek farzdır. Küçük çocuğun şuursuz olarak okuduğunu dinlemek de lazımdır. (Redd-ül-muhtar)

Benzeri ile ibadet olmaz ise de, okunan Allah kelimidir, saygı duymak gerekir.

Mübelliğ imamın yardımcısıdır

Soru: Namazda, imamdan başkasına uymak caiz olmadığı için, hoparlöre uyarak namaz kılmak da caiz olmaz, deniyor. Mübelliğ de, imamdan başkası olduğu hâlde, mübelliğin sesiyle hareket etmek nasıl caiz oluyor?

CEVAP

Cemaat kalabalık olduğu ve imamın sesi her taraftan işitilemediği zamanlarda, imamın aldığı namaz tekbirlerini arka saflardaki cemaate duyuran ve aynı namazı kılan kimseye mübelliğ denir. Dışarıdan başka bir şahıs tekbir alsa, onun sözüyle hareket etmek caiz olmaz. Mübelliğ, dışarıdaki herhangi bir insan değil, aynı cemaattaki imamın yardımcısıdır. Dinimiz, onun yardım etmesine izin vermiştir. Onun sözüne uymak, imama uymak demektir. Dışarıda olan kimseye cevap vermek veya onun sözüyle hareket etmek namazı bozar.

Hoparlörden çıkan ses, nakl-i seda da, yankı da değildir. İmamın sesi, hoparlöre verilince, elektrik ve mıknatısın hâsıl ettiği bir ses hâline dönüşüyor. Yani hoparlörden çıkan ses, imamın sesi değil, elektrik tesiriyle hâsıl olan mıknatıs kuvvetlerinin titrettiği demir levhanın oluşturduğu sestir. TV ekranındaki resim, imamın bizzat kendisi değil, görüntüsüdür. TV'deki ses de, imamın bizzat kendi sesi değil, benzeridir. Hoparlörden çıkan ses de böyledir. Bununla ilgili, namazı bozan durumlara birkaç örnek verelim:

1- İmamdanda başkasının duasına âmin demek namazı bozar. Mesela biz, tek başına akşam namazını kılarken, yan tarafta cemaatle namaz kılınsa, o cemaatin imamı Fatıha'yı bitirince, bizim ona âmin dememiz namazı bozar, çünkü o kendi imamımız değildir. **Yahut** biri bize (Allah senin günahlarını affetsin) dese, biz de âmin desek namazımız bozulur.

2- İmamdanda başkasının yanlışını düzeltmek namazı bozar. Mesela, başka biri veya başka bir imam Kur'anı yanlış okusa, namaz kılan da, doğrusunu söylese namazı bozulur, çünkü kendi imamından başkasına cevap verilmiş oluyor. Kendi imamı yanlış okusa yahut âyetin devamını getiremese, düzeltmek bozmaz, çünkü hatayı düzelten o cemaatten biridir.

3- İmamın abdesti bozulsa, yerine cemaatten birini vekil bırakabilir, ama cemaatten olmayan birini vekil bırakamaz. Dışarıdan biri gelse, (Senin abdestin bozulmuşsa ben devam edeyim) dese, o cemaate imam olamaz.

4- Namaz kılarken yanına gelen biri, biraz çekil de, ben de yanına sıkışayım dese, o da, onun sözüyle yer açsa namazı bozulur; çünkü namazda başkasının emriyle hareket etmiştir.

Mübelliğ, hoparlöre benzetilemez. Mübelliğ, dinin emriyle imamın sesini ileten, imamın yardımcısıdır. Hoparlörse, imamın sesini başka ses hâline getirmektedir. İkisi hiçbir bakımdan birbirine benzemez.

Hazret-i Davud ve mizmar

Soru: (Hazret-i Davud, mizmar yani çalgı eşliğinde zikrederdi. Suudi Arabistan ve diğer İslam ülkeleri dâhil, günümüzdeki Müslümanların hepsi ibadetlerde hoparlör kullanıyor. Bu kadar insanın yanlış yapması mümkün olur mu?) diyorlar. Herkesin yapması bu konuda icma olduğunu ve bunun caiz olduğunu göstermez mi?

CEVAP

Mizmar, çalgı demektir. Hoparlör de, mizmardır. Birçok hadis-i şerif, Kur'an-ı kerimin, teyp ve hoparlör gibi çalgı çalınan âletlerde okunacağını haber veriyor. Hoparlörle Kur'an-ı kerim okumak, dinlemek, ibadeti değiştirmek olur, yani bid'at ve gınahtır.

Herkesin ibadetlerde hoparlör kullanması, o işin caiz olduğunu göstermez. İnsanların çoğuna uyan zarardadır, çünkü Kur'an-ı kerimde mealen, (Yeryüzündeki insanların çoğuna uyarsan, seni Allah yolundan saptırırlar) buyuruluyor. (Enam 116)

Günümüzdeki insanların sözbirliğine icma da denmez. Din kitaplarımızda deniyor ki:

Dördüncü asırdan sonra mutlak müctehid yetişmediği için, icma kalmadı. Önceki asırlardaki icmalar, sonraki asırlarda gelen âlimler için delil olur. Mukallidlerin, cahillerin ve hele dinde reformcuların sözbirliğine ise icma denilmez. (F. Bilgiler)

Teganninin haram ve caiz olan kısımları olduğu gibi, mizmar, güzel ses anlamına da gelmektedir. Davud aleyhisselam güzel sesliydi. Güzel sesli olana Davudî sesli denir. Davud aleyhisselam, Zebur'u güzel sesle okurdu. Buna çalgı ile okurdu demek, büyük iftira olur. Eshab-ı kiramdan Ebu Musa el-Eş'arî, Kur'an-ı kerim okuyordu. Bunu işiten **Resulullah** efendimiz, (Bunun sesi, tıpkı Âl-i Davud'un mizmarları [güzel sesi] gibidir) buyurdu. (Mecma-üz-Zevaid)

Aşağıdaki hadis-i şeriflerde ise mizmar, ses çıkaran her türlü çalgı aleti ve hoparlör anlamında kullanılmıştır:

(Kur'anı mizmarlardan okuyanlara Allah lanet eder.) [Müsamere]

(Kur'an mizmarlardan okunmadan önce, salih amel işlemekte acele edin.) [Taberani]

(Kur'an mizmarlardan okunduğu zaman, ölebilirsen öl!) [Taberani]

Ayrıca, önceki dinlerde helal olup, bizim dinimizde haram olan çok şey vardır. Mesela içki içmek, önceki dinlerin bazılarında haram değildi. (Eski bir dinde çalgı çalınıyordu, şimdi de helaldir) demek, (O zaman içki içmek serbestti, şimdi niye yasak olsun) demeye benzer. Mizmar yani çalgı hakkındaki birkaç hadis-i şerif mealî de şöyledir:

(Çan, şeytanın mizmarıdır.) [Müslim, Ebu Davud, Nesai]

(Allahü teala, İblis'e, "senin müezzinin mizmarlardır" buyurdu.) [Taberani, İ. Cerir]

(Bir zaman gelecek, zina, içki ve mizmarı helal sayanlar çıkacaktır.) [Buhari]

(Mizmarları, putları yok etmek için gönderildim.) [İ. Ahmed, Ebu Nuaym, İ. Neccar]

(Nimete kavuşunca mizmar çalmak, gazabı ilahiye sebep olur.) [Deylemi]

Televizyonla namaz

Soru: Merkezi sistemle ezan okunduğu gibi, bazı camilerde cemaat imamı görsün diye, duvarlara televizyon ekranı konmaya başlandı. Bu da bid'at değil midir?

CEVAP

Buna benzer uygulamalar Hindistan'da da başlamıştı. Bu, Hindistan'da olduğu gibi, sanki küçük camilerdeki imamları kaldırıp merkezi camilerdeki imamlara uymaya hazırlık yapıldığı hissini veriyor.

Hindistan'da, bazı camilerde, Vehhabilerin imamsız olarak cemaatle namaz kıldıkları haberini aldık. Bu camilerin, büyük camiye bağlı olduğu, oradaki imamın sesini hoparlörle işiterek, o imama uyulduğu bildirildi. Hoparlör sesiyle ve televizyondaki imama uyararak kılanların namazlarının sahih olmadığı, Hindistan âlimlerinin Kerala'da çıkardıkları El-Muallim mecmuasının Rebiul-evvel 1406 ve Aralık 1985 tarihli sayısında uzun yazılıdır. 1981'de Pakistan'da çıkan Süyuf-ullahil-ecille kitabında da, hoparlörle namaz kıldırın imama uymanın caiz olmadığı yazılıdır.

Pakistan'da Camia-i Habibiyye üniversitesi dekanı, müderris Habib-ür-rahman, 1981'de hacca gidince, Vehhabi imamın hoparlörle namaz kıldırıldığını görüp, namazlarını ayrı kıldığı için, ellerine kelepçe takılarak hapsedilmiş, hac yapmasına mani olunarak, geri gönderilmiştir. (İslam Ahlakı)

TV'deki duaya âmin demek

Soru: TV'de dua eden hocaya, bizzat kendi sesi olmadığı için âmin demek caiz olur mu?

CEVAP

Evet, âmin denir. Hoparlör, söyleyene vekâlet ediyor, onun adına bize ulaştırıyor, vekil durumundadır. Vekile iş yaptırmakta mahzur olmaz. Herhangi biriyle selam gönderildiği veya dua edildiği gibi, hoparlörlü cihazlarla da selam gönderilebilir veya dua edilebilir. Biz, bu yollarla da gönderilen selamı alır ve duaya âmin deriz.

Namazda ise durum farklıdır. Namazımızı vekâleten birine kıldıramayız. Hoparlörden çıkan ses, bizzat söyleyenin kendi sesi olmayıp benzeri, yani vekilin sesi oluyor. Başka bir ses hâline dönüşüyor. O dönüşen sese namazda uyulmaz. Ayrıca bid'at de olur. Ezan, namaz, Kur'an okumak gibi ibadetlerin dışında, vaaz etmek, ders vermek gibi diğer bütün işlerde vekaletle iş yaptırılır.

TV bir mizmardır

Soru: İlmihal'de, çalgıya ve her türlü ses çıkaran aletlere mizmar dendiğine göre TV ve hoparlör de mizmar mı oluyor?

CEVAP

Evet, onlar da mizmardır. Bu kitabın teravih bahsinin sonunda deniyor ki:

Her türlü ses çıkaran çalgı aletlerine mizmar denir. Davul, def, ney, zurna, keman, ud, hoparlör, teyp, televizyon, birer mizmardır.

Mizmar, her nevi çalgı, düdük demektir. Hoparlör de, mizmardır. (İslâm Ahlakı)

Ses çıkaran eğlence aletleri, davul, dümbelek, zilli maşa, ney, kaval, hoparlör, hep çalgı aletidir. Çalgı, kendiliğinden ses çıkarmaz. Ses çıkarmaları için, yani kullanılmaları için, davul tokmağını gergin deriye vurmak, neyi üflemek, kavala ve hoparlöre [TV'deki mikrofonu] söylemek lazımdır. Bunlardan çıkan ses, bu çalgıların hâsıl ettiği sestir.

Kur'an-ı kerimi ve [ezan, ikamet, imamlık gibi] diğer vazifeleri mizmar çalgı aletiyle okumak haramdır. Bir fâsıkın, yani açıktan günah işleyen kimsenin temiz olarak ve edeple ezan okuması caiz değildir. Hoparlör de, fisk [günah] olan şarkıları, kadın seslerini yaymakta kullanıldığı için, bu fisk aletiyle, [ses değişmese bile] ezan okumak caiz olmaz. Çünkü ibadet değiştirilemez. (İslam Ahlakı)

Cihazla ibadet etmek

Soru: Komşum, camiden evine kablo ile bir hat çekmiş. Camiye gitmeden evinden imama canlı olarak uyuyormuş. Bazen de, canlı yayında Kâbe'deki imama uyup namaz kılıyormuş. Bunun bir mahzuru var mıdır?

CEVAP

Evet, ikisinin de mahzuru vardır. Bir insanın kâğıt üstündeki resmi veya aynadaki yahut canlı yayındaki resmi, o kişinin kendisi değil, görüntüsüdür. Resmi yırtsak veya ekrandaki canlı görüntüyü yok etsek, sahibine bir zarar gelmez. Çünkü kendi değil, görüntüsüdür. Canlı yayındaki görüntü nasıl bizzat o kişinin kendisi değilse, sesi de öyledir.

Bir kimsenin sesi, hoparlöre verilince, elektrik ve mıknatısın hâsıl ettiği bir ses hâline dönüşüyor. Bizim duyduğumuz ses, o kişinin bizzat kendi sesi değil, elektrik ve mıknatısın hâsıl ettiği sestir. Yani hoparlörden çıkan ses, elektrik tesiriyle hâsıl olan mıknatıs kuvvetlerinin titreterek demir levhanın meydana getirdiği bir sestir. Bu ses, o kişinin sesine, ne kadar çok benzerse benzesin, benzeridir, aynıdır değildir. Bu hususu günümüzün elektrik ve elektronik mühendisleri, bilimsel olarak da ispatlamışlardır.

Mikrofonu konuşan kimsenin sesi, hoparlöre verilince değişip, başka bir ses hâlini alıyor. Bir inek, fabrikanın tezgâhına konup, öbür taraftan sucuk olarak çıkarsa, artık çıkan inek değil sucuktur. (Biz inek koymuştuk, bu inehtir) denmez. İnek sucuk hâline geldi. Hoparlöre verilen ses de değişiyor, metalik ses oluyor. Resimden, görüntüden o kişiyi tanıdığımız gibi, hoparlöre verdiği sestenden de tanıyoruz. Görüntü bizzat o şahsın kendisi olmadığı gibi, sesi de öyledir.

Üzüm şırası beklemekle veya mayalamakla sirke veya şaraba dönüşüyor. Şaraba dönüşünce, değişir, artık ona (Bu, üzüm suyudur) denmez, (Bu şaraptır, bu sirkedir) denir. Hoparlöre verilen ses de değişiyor.

İki ayrı şey, birbirine çok benzese de, aynı değildir. Mesela Ali ile ikiz kardeşi Veli, birbirine ayırt edilemeyecek derecede benzese de, ayrıdır. Biri Ali, öteki Veli'dir.

TV'deki görüntüye imam diye uymakla, hoparlörden çıkan sese imamın sesi diye uymak aynıdır. Görüntü bizzat imam olmadığı gibi, ses de bizzat imamın sesi değildir. Onun için görüntüye ve cihazdan çıkan sese uymakla imama uyulmuş olmaz. Mekanik sese uyulmuş olur.

Hoparlörden gelen ses yankı da değildir. Yankıya da uymak caiz olmaz. Redd-ül-muhtar'da, (Dağa çarpıp yankılanan ses, insan sesi olarak kabul edilmez. Vasitasız, bizzat insanın söylemesi gerekir. Yankı ile gelen ses, hakiki ses hükmünde olmadığı için, yankı ile gelen bir secde âyeti için secde-i tilavet gerekmez) buyuruluyor.

Namaz kılarken görüntüsü videoya alınmış imama uymak caiz olmadığı gibi, TV'nin canlı yayınında, imamı da görsek, böyle bir imama da, uymak caiz olmaz. Yahut hoparlör veya radyo vasıtasıyla gelen ses de, imamın sesi olmadığı için, bu sesle hareket ederek ibadet etmek de caiz olmaz.

Canlı yayın dense de, görüntüler canlı değildir. Görüntüye canlı demek nasıl yanlışsa, hoparlörden çıkan sese de canlı ses demek, sahibinin bizzat kendi sesi demek, hem dîni açıdan, hem teknik yönden yanlıştır.

Bu cihazları dünya işlerinde ve vaazlarda, dini yaymakta elbette kullanmalı, ama **Peygamber efendimiz** ve şimdiye kadar gelen İslam âlimleri, namazı nasıl kılmışlar, ibadetleri nasıl yapmışlarsa, aynen öyle yapmalı. Bir şeyler eklemek, dini değiştirmek olur. İbadetlere bid'at sokmakla daha güzel ibadet edilmiş olmaz. **Peygamber efendimizin**, (İbadetleri bizim gibi yapmayanlar, bizden değildir) hadis-i şerifini düşünerek, ibadetlerde değişiklik yaparak dini değiştirmekten çok sakınmalıdır!

İbadet lisanı Arapçadır

Soru: Yazarın biri, (Her millet, namazda okunan sureleri, âyetleri, namaz kılarken kendi lisanı ile, yani tercümesini okuyabilir) diyor. Öyle midir?

CEVAP

Diyanetin hazırladığı Kur'an-ı kerim mealinin önsözünde diyor ki:

(Kur'an-ı kerim, yalnız Türkçeye değil, hiçbir dile hakkıyla çevrilemez. Eski tefsirlerin ışığı altında verilen manalara da tercüme değil, meal demek uygundur. Kur'anın yalnız manasını ifade eden sözleri, Kur'an hükmünde tutmak, namazda okumak caiz olmaz. Hiçbir tercüme, aslının yerini tutamaz.)

İbni Hacer-i Mekki hazretleri buyuruyor ki:

(Kur'an-ı kerimi Arabiden başka harf ile yazmak ve başka dile tercüme edip, Kur'an-ı kerim yerine bunu okumak, sözbirliği ile haramdır. Arabiden başka harf ile yazmak ve böyle yazılmış Kur'anı okumak haramdır. Kur'an-ı kerimi Arabi harflerle, okunduğu gibi yazmak sureti ile değiştirmek bile, sözbirliği ile haramdır.) [Fetava-i fıkhiyye s.37]

Soru: Allah yerine tanrı demenin caiz olmadığını bildirdiniz. 1940dan 1950 yılına kadar müezzinlik yaptım. "Allahü ekber" yerine "Tanrı uludur" dedim. Ezanı da, kameti de hep Türkçe okudum. Namazımı da âyetlerin tercümesi ile kılıyorum. Dinimizde zorluk yoktur. Tanrı kimseye gücünün yetmediğini yüklemes. Bırakın her toplum, kendi dili ile ibadetini yapsın! Kimseyi zorla Arap yapamayız. İslamiyet'in şartı temizlik ve güzel ahlaktır, dil değildir. Hangi dille ibadet edersen et hiç sakıncası olmaz. Öyle değil mi?

CEVAP

Hayır öyle değildir. Namazda sureler ve dualar Arapça okununca sadece iftitahteki tekberi (Allahü ekber) yerine (Tanrı uludur) dense veya başka bir şey söylene namazın yine sahih ve kabul olmayacağı bütün fıkıh kitaplarında yazılıdır. Mesela Redd-ül muhtar'da açıkça yazılıdır. Hatta selamdan önce okunan duaları bile Arabi okumak şarttır. Kur'an-ı kerimde ve hadis-i şerifte olmayan duaları okumak bile namazı bozar. Arabiden başka herhangi bir dil ile namaz kılmanın sahih olmadığını bütün âlimler ittifakla bildirmişlerdir. (Hindiyye)

Biz, başka milletlerin milli marşlarını tercüme ederek söylesek, onlar da bizim istiklal marşımızın tercümesini söyleseler uygun görülmez. Her devletin kanununda bildirilen esaslara uymak gerektiği gibi, Allahü teâlâ da bize namazı nasıl kılmamızı emrediyorsa öyle kılmamız gerekir. Dinimizde kolaylık vardır. Fakat kolayına geldiği gibi dini değiştirmek yoktur.

Mesela sizin isminiz İsmet, günahsızlık, temizlik demektir. Bir kimse sizi, Arapça olan İsmet kelimesiyle değil de tercümesi olan temizlik kelimesi ile çağırırsa, İsmet Bey yerine, Temizlik Bey dese ne dersiniz? Bir ismin bile tercümesini söylemek çok tuhaf olurken namazdaki sureleri Türkçe olarak okumak nasıl caiz olur?

Dinde, sizin veya bizim fikrimize itibar edilmez. Muteber din kitapları ne yazıyorsa ona bakılır. Allahü teâlânın emri olduğu için ibadet lisanı Arabidir. Dinin sahibi nasıl istemişse öyle yapılır. Başka türlü istemek dine aykırı olur. Kur'an-ı kerimin tercümesini Kur'an hükmünde tutmak ve namazda okumak asla caiz değildir. Allahü teâlâ, Kur'an-ı kerimde, (Benim kitabım Arabidir, Kur'anı Arabi lisan ile indirdim) buyuruyor. O halde Allahü teâlânın melek ile indirdiği kelimelerin, harflerin ve manaların toplamı Kur'andır. Kur'an-ı kerim Arabiye bile çevrilse, yine Kur'an olmaz. Kur'anın açıklaması olur. Manası bozulmadan da, bir harfi bile değişince, Kur'an olmaz.

Fetava-i fıkhiyye'de buyuruluyor ki:

(Kur'an-ı kerimi başka dile tercüme edip, Kur'an-ı kerim yerine bunu okumak ve Kur'an-ı kerimi Arabi harflerle, okunduğu gibi yazmak suretiyle değiştirmek bile sözbirliği ile haramdır. Kur'an-ı kerimi böyle yazarken ve başka dile tercüme ederken, Allah kelamının icazı bozulmakta, nazm-i ilahi değişmektedir. Bunun gibi sebeplerle de Kur'an-ı kerimin tercümesi namazda okunamaz.)

Namaz haricinde her milletin kendi diliyle dua etmesi caizdir. Vaaz ve nasihati kendi lisanıyla yapması gerekir. Din için yapılacak diğer bütün hizmetler de böyledir.

Diyanet işlerinin kararı

Diyanet işleri Başkanlığı Din işleri Yüksek Kurulu'nun 4.12.1997 gün ve 103 sayılı kararı da özetle şöyle:

(Kur'andan kolayınıza geleni okuyun) âyetinde olduğu gibi, **Peygamber efendimiz** de namaz kılmayı tarif ederken, (Kur'andan hafızandakilerden kolayına geleni oku) buyurmuştur. Bu itibarla namazda Kur'an-ı kerim okumak; kitap, sünnet ve icma ile sabit bir farzdır. Kur'an, sadece mana olarak değil, **Resulullah**ın kalbine elfazı [sözleri] ile indirilmiştir. Bu elfazdan başka lafızlarla ifade edilen mana Kur'an değildir. Çünkü, indirildiği elfazın dışında, hatta Arapça bile olsa, başka sözlerle ifade edilen mana, Kur'an değildir. Kur'an kavramında sadece mana değil, bir rüknü olarak onun elfazı da vardır. Bunun için tercümesine Kur'an denilemeyeceği ve Kur'an hükmünde olmadığı konusunda İslam âlimleri görüş birliği içindedir.

1926'da Göztepe camii imamı Cemal Efendi'nin Cuma namazında Kur'an-ı kerimin tercümesini okuması üzerine, İstanbul müftülüğü, Diyanet işleri reisi Rıfat Börekçi'nin de imzası bulunan Müşavere heyeti kararında denmiştir ki:

"Namazda Kur'an okumak, icma ile farz ve Kur'anın herhangi bir tercümesini Kur'an yerine koymak asla caiz değildir. Bu husus İslam âlimlerinin icma ile sabittir. Bu bakımdan Cemal Efendi'nin vazifeden alınmasına zaruret hasıl olmuştur."

İbadet dili Arapça'dır

Soru: Bir profesör, "Allah, her dili bilir, namazda Arapça okumak şart değil, Allah'tan hiçbir şey gizli değildir. O her şeyi görür. Onun için, insanlar yokken çıplak namaz kılmamanın sakıncası olmaz" dedi. Bana da mantıklı geldiği için doğru mu diye sorma gereğini duydum.

CEVAP

Mantıkla din olsa, herkes kendine göre bir din meydana çıkarır. İnsan sayısı kadar din olur. Dinde nakil esastır. Nakil de selim olan akla aykırı değildir. Evet, Allahü teâlâ her dili bilir. Zaten bütün dilleri O yarattı. Fakat ibadet dilini Arapça olarak bildirdi. Onun emrine uymak şarttır.

Evet, Allah gizli olanları da bilir ve görür. Ama çıplak durmayı, çıplak ibadet etmeyi yasakladı. Namaz kılariken en güzel elbisemizi giymemizi emretti. **Peygamber efendimiz** de, yıkanırken bile örtünmemizi bildirerek buyuruyor ki:

(Avret yerlerinizi örtün! Yalnız iken de Allahü teâlâdan haya edin!) [Tirmizi]

(Allahü teâlâ hayayı ve örtünmeyi sever. Öyle ise yıkanırken avret yerinizi örtün.)

[Ebu Davud]

İbadet dili

Soru: Okuduğumuzu anlamadan kılınan namazların ve yapılan ibadetlerin faydası olur mu? Anlaması için her millet, ibadetlerini kendi diliyle yapsa daha uygun olmaz mı?

CEVAP

Dinimiz, ibadet dilinin Arapça olduğunu bildirmiştir. İbadetin geçerli olması için Arapça okumak şarttır, anlamak şart değildir. Anlamayıp öğrenmek için, nakli esas alan ilmihal kitapları okunur. Kur'an-ı kerimi, lisanı Arapça olanlar bile anlayamaz, hatta evliyanın ve ulemanın en büyükleri olan Eshab-ı kiram bile, âyetlerin mânâlarını **Resulullah** a sual ederdi. Bir hadis-i şerif meali:

(Kur'an-ı kerim Allahü teâlânın metin [sağlam] ipidir. Mânâlarının hepsi anlaşılmaz. Çok okumak ve dinlemekle eskimez.) [İbni Mace]

Kur'an-ı kerimin, çok veciz olup, bitmez tükenmez mânâlarının bulunduğu, bütün mânâları bildirilse bile, yazmak için kâğıt ve mürekkep bulunamayacağı, Kur'an-ı kerimde de bildirilmektedir:

(De ki, Rabbimin [ilmini, hikmetini bildiren, hayrete düşüren] sözleri için, denizler mürekkep olsa, bir o kadar daha deniz ilave edilse, denizler tükenir, Rabbimin sözleri tükenmez.) [Kehf 109]

Demek ki, her Arapça bilen, Kur'an-ı kerimi anlayamaz. İmam-ı Gazali hazretleri buyuruyor ki:

İmam-ı Ahmed bin Hanbel, Cenab-ı Hakk'ın, (Anlayarak da anlamayarak da Kur'an-ı kerim okuyan, benim rızama kavuşur) buyurduğunu bildirmektedir. (İhya)

Namaz sûresini bilmeyen

Soru: (Yeni Müslüman olmuş, fakat Arapça olarak namaz sûrelerini bilmeyen bir Fransız, bir Alman veya bir Türk, namazı, sûrelerin ve duaların tercümelerini kendi diliyle öğrenip kılabilir) deniyor. İbadet dilini değiştirmek caiz olur mu?

CEVAP

Asla caiz olmaz. (Fetava-i fıkhiyye)

Çok kimse bilir ki, Kur'an-ı kerimi ezberlemek, kendi dilindeki bir kitabı ezberlemekten çok daha kolaydır. Sûre ve dua bilmeyen kimse, bunları bir kâğıda yazıp namaz kılarken karşısına koyar. Öğreninceye kadar böyle okuyarak namazını kılar.

İmam-ı a'zam hariç, İmameyn'e yani İmam-ı Muhammed'le İmam-ı Ebu Yusuf'a göre Mushaf'a veya kâğıda bakarak okumak, Ehl-i kitaba yani Yahudilere ve Hristiyanlara benzemek kastıyla olursa mekruh olur, fakat Ehl-i kitaba benzemek kastı olmadan okumak, mekruh da olmaz. (Dürr-ül-muhtar, Halebi, Mülteka, Hindiyeye, Mecmua-i Zühdiye)

Hiç dua ve sûre bilmeyen kimse, buna göre, namazda kâğıda bakarak okuyabilir. **Şâfiî** mezhebinde ise, Mushaf'a veya yazılı kâğıda bakarak okumanın, zaten hiç mahzuru olmaz. Yeni Müslüman olanın veya hiç sûre ve dua bilmeyenin, hangi mezhepte olduğu da önemlidir. Kendi mezhebinde caiz olmayan şey, başka mezhepte caizse, o mezhebi taklit ederek o işi yapmaktan mahzur olmaz.

Allahü teâlâ her dili bilir

Soru: Mezhepsiz bir hoca, (Allah sadece Arapçayı değil, her dili bilir. Namazda herkes kendi diline göre okumalıdır) diyor. Namazda Arapça okumak şart değil midir?

CEVAP

Elbette şarttır. Allah her dili bildiği hâlde, namazda aslını okumayı emretmiştir. Allah bize hangi dille okumamızı emretmişse o dille okumak gerekir.

Arapçadan başka dille kılınan namaz sahih olmaz. (İbni Âbidin)

Namaz kılarken başka dille dua okumak haramdır. (Dürr-ül-muhtar)

Teganni nedir?

Soru: Din kitaplarında sık sık özellikle namaz, ezan, Kur'an okuma bahislerinde, teganni edilmemesi bildiriliyor. Teganni nedir?

CEVAP

Teganninin bir sünnet olan kısmı, bir de haram olan kısmı vardır. Sünnet olan teganni, tecvide uyararak okumaktır. Haram olan teganni, ırlamaktır, sesini hançeresinde tekrarlayıp türlü sesler çıkarmaktır. Burada kelimeler bozuluyor. Teganni ederek, yani kelimeleri bozarak da okumak caiz değildir.

Kelimeleri bozmak demek, musiki perdesine uydurmak için harfleri harekeleri uzatmak, hareke, harf eklemek veya çıkarmak demektir. Mesela, (Elhamdü lillahi râbbil) diye â'yı uzatmak, manayı bozuyor. Bunun gibi, müezzinlerin (Râbbena lekel-hâm) diyerek râb diye â'yı uzatmaları namazı bozuyor. Çünkü, Râb, üvey baba demek olup, (Allahımıza hamd ederiz) yerine (Üvey babamıza hamd ederiz) oluyor. Mana değişmezse, namaz bozulmaz. Fakat elif, vav, ya sesli harflerini çok uzatırsa, mana değişirse de, namaz bozulur.

Görülüyor ki, teganni, kelimenin manasını değiştirmese ve harfler, iki harf kadar uzamazsa, yalnız sesi güzelleştirip okumayı süslerse, caiz olur. Hatta, namaz içinde de, namaz dışında da, müstehap olur.

İmam, ameli kesir oluncaya kadar teganni ederse, yahut üç harf ziyade ederse, namazı fâsid olur. (Ebussuud efendi fetvası)

Namaz vakitlerini bilmeyen ve teganni, ederek, yani musiki perdelerine uyararak okuyan kimse, ezan okumaya ehil değildir. Bunun müezzinlik yapması caiz olmaz, büyük günahdır.

Kur'an-ı kerimi, zikri, duayı teganni ederek okumanın sözbirliğı ile haram olduğı Bezzaziyye'de yazılıdır. Ezan okumak da ve vaktinden önce okumak da böyledir. Ezan okurken, yalnız iki (Hayye ala...) da teganni etmeye izin verilmiştir. (Berika)

Tatarhaniyye fetva kitabında, (Başkalarını kötüleyen ve şehveti harekete getiren şiirleri teganni ile, yani ses dalgaları ile okumak haramdır. Harama sebep olan şeyler de haram olur) demektedir. (Hadika)

Teganni ile okunan ezanı ve Kur'an-ı kerimi ve mevlidleri dinlemek de günahdır. Bunları ilave etmeden, yani kelimeleri bozmadan teganni etmek, yani sesi güzelleştirmek caizdir ve iyidir.

Namaz sureleri ve duaları

Soru: Namazda dünya düşüncelerinden uzaklaşmak niyetiyle, namaz sûrelerinin anlamını düşünmek caiz midir? Caizse, bunların meallerini yazar mısınız?

CEVAP

Okuduğumuz sûrelerin mânalarını düşünmek, namaza zarar vermez. Böylece dünya düşüncelerine de mani olmaya çalışmış oluruz. Bu sûrelerin mealleri şöyledir:

Fâtiha sûresi

Hamd, âlemlerin Rabbi, Rahman, Rahîm ve din gününün sâhibi olan Allah'a mahsustur. Yalnız sana ibadet eder, yalnız senden yardım isteriz. Bizi, gazaba uğrayanların ve sapıkların yoluna değil, doğru yola, kendilerine nimet verdiklerinin yoluna ilet!

Buradaki gazaba uğrayanlar Yahudiler, sapıklar da Hristiyanlardır. (Kurtubî tefsiri)

Fil sûresi

Rabbinin, Eshab-ı fil'e neler ettiğini görmedin mi? Onların kötü planlarını bozmadı mı? Bölük bölük gönderilen kuşlar, üzerlerine siccîl taşları atıp onları helak edip, yenik ekin yaprağı hâline getirdi.

Eshab, arkadaşlar demektir, Eshab-ı fil ise, fil olayına katılan Ebrehe kumandasındaki ordu demektir. Siccîl, ateşte pişirilmiş taşlar demektir. Cehennemden gelmiştir. (Kurtubî)

Yemen hükümdarı Ebrehe, Mekke'ye giden kervan ve Kâbe ziyaretçilerini çekmek ve San'a şehrini ticaret merkezi hâline getirmek üzere burada bir kilise yaptırdı. Ancak oraya gelen olmadığı gibi bir Arap, kiliseye girerek pisledi. Bunu öğrenen Ebrehe çok kızdı ve Kâbe'yi yıkacağına yemin etti. Büyük bir ordu ve gayet iri cüsseli fili önde olduğu halde, Mekke'ye yöneldi altmış bin asker ve on kadar fülle yola çıktı. Mekke'ye yaklaşınca, gökyüzünde ansızın sürü hâlinde kuşlar görüldü. O zamana kadar öyle kuşlar hiç görülmemişti. Kuşlardan her birinin gagasında ve iki ayağında mercimekten

büyük, nohuttan küçük taşlar vardı. Her taşın üzerinde bir kâfirin ismi yazılı idi. Kuşların bıraktığı taş, her askerin başından girip altından çıkıyor ve askerler hemen ölüyordu. Atlı ise, atı da ölüyordu. Ebrehe'nin ordusu kaçmaya başladı. Kuşlar takip edip, taş atarak hepsini öldürdüler. Ebrehe de çok perişan bir hâlde öldü. Ebrehe'nin veziri kaçıp kralın yanına giderek olanları anlattı. Kral, (Bunlar nasıl kuşlarmış ki, bunca seçilmiş savaşçı askerleri öldürdüler?) dedi. Bu sırada vezir yukarı bakıp, o kuşlardan birinin başının üzerinde dönüp durduğunu gördü. Vezir, krala, o kuşu göstererek, (İşte o kuşlardan biri) dedi. o sırada kuş, vezirin başına bir taş attı. Vezir, kralın gözü önünde yere yığılıp öldü. Böylece Kâbe'yi yıkmaya çalışanların akıbetini kral da görmüş oldu. (Şevahid-ün-nübüvve)

Kureyş sûresi

Kureyş'i emniyet ve selâmete, kış ve yaz, gidiş ve gelişlerde rahatlığa kavuşturan, onları açlıktan kurtarıp doyuran ve korkudan emin kılan Kâbe'nin Rabbine kulluk etsinler.

Mâun sûresi

Dini inkâr edeni gördün mü? Yetimi itip kakan, yoksulu doyurmayı teşvik etmediği hâlde, gafletle ve riya ile namaz kılanların vay hâline! Onlar, maunu men ederler.

Mâun, zekât, her türlü iyilik ve yardım demektir. (Kurtubî)

Her hafta iki deve kesen bir münafiğa, bir yetim gelip bir şey istedi. O da değnekle yetimi kovdu. Bir de müminleri görünce riya ile namaz kılan, gittikleri zaman da kılmayan, en küçük bir iyiliği bile men eden kimseler hakkında inmiştir. (Esbab-ı Nüzul)

Kevser sûresi

Habibim, biz sana, Kevser'i verdik. O hâlde Rabbin için namaz kıl ve kurban kes! Sana dil uzatanın, asıl kendisi ebterdir.

Kevser için şunlar bildirilmiştir:

1- Cennette bir ırmak veya bir havuzdur ki suyu baldan tatlı, süttten beyaz ve kardan soğuktur.

2- Kur'an-ı azîm'dir ki, dünyevî ve uhrevî hayırları toplayan bir kitaptır.

3- Resul-i Ekrem'in "sallallahü aleyhi ve sellem" haiz olduğu peygamberlik şerefidir.

4- Gökte ve yerde **Resulullah** "sallallahü aleyhi ve sellem" için çok zikir ve senadır.

5- **Resulullah**'ın nesli ve ona tâbi olanlardır.

6- **Resulullah**'ın Eshab-ı kiramı ve ümmetinin âlimleridir.

Ebter, soyu kesik demektir. **Peygamberimizin** "sallallahü aleyhi ve sellem" oğlu Kasım vefat edince, müşrikler, (Soyu kesildi, nesli devam etmez) dediler. Müslümanlar buna üzıldüler, Kevser sûresi inince, sevinip, ferahladılar.

Kâfirûn sûresi

Ey Habibim, de ki: Ey kâfirler, ben sizin taptığınız putlara tapmam. Benim ibadet ettiğime de siz ibadet etmezsiniz. Ben sizin putlarınıza tapmam, siz de benim ibadet ettiğime tapmazsınız. Sizin dininiz size, benim dinim banadır!

Müşrikler, **Peygamber efendimize**, (Gel sen bizim dinimize, biz de senin dinine tâbi olalım. Bir yıl sen bizim putlarımıza ibadet et, bir yıl da biz senin ilahına ibadet edelim. Eğer tanrılarımıza ibadet etmek sûretiyle bir hayra ulaşırsan, bize katılırsın. Yok, eğer biz senin tanrına ibadet ederken bir hayra ulaşırsak, biz sana katılırız. **Resulullah** efendimiz, (Allah'a şirk koşmaktan Allah'a sığınırım) buyurdu. Sonra bu sûre indi. **Resulullah**, Mescid-i Haram'a gitti. Mescid Kureyşlilerle doluydu. Bu sûreyi onlara okudu. Kureyşli müşrikler ümitsizliğe düştü. (Süyûtî, Esbab-ı Nüzul)

Nasr sûresi

Allah'ın yardımı ve zaferi gelip de, insanların Allah'ın dinine akın akın girdiklerini görünce, Rabbini överek tesbih et! Ondandır af dile, çünkü O, tevbeleri hep kabul edendir.

Resulullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Mekke'ye girince, Müslümanlar Allah'ın yardımıyla zafere kavuştular. Sonunda insanlar bölük bölük gelip Allah'ın dinine girdiler. (Esbab-ı Nüzul)

Tebbet sûresi

Ebu Leheb'in iki eli kurusun. Kendisi de kurudu. Malı da, kazandığı da onu kurtaramadı. O, alevli bir ateşe girecek, karısı da, boynunda bükülmüş bir ipele odun taşıyacaktır.

(En yakın akrabalarını uyar!) mealindeki âyet inince **Resulullah**, Safa tepesine geldi. (Ey Abdülmuttalib oğulları, ey Fihri oğulları, ey Lüey oğulları! Eğer ben size şu dağın arkasından düşman atlıların çıkacağını ve onların size zarar vereceklerini haber versem bana inanır mısınız?) diye sordu. Onlar da, (Sen hiç yalan söylemedin, eminsin, elbette inanırız) dediler. O zaman **Peygamber efendimiz**, (Öyleyse ben sizi önünüzdeki şiddetli azaba karşı uyarıyorum) buyurunca, Ebu Leheb, (Helak olasıca! Bizi bunun için mi buraya topladın?) diyerek tepki gösterdi. Sonra bu sûre indi. (Buharî)

İhlâs sûresi

De ki: O Allah birdir, Samed'dir, doğurmadı, doğmadı. Hiçbir şey Ona denk olamaz.

Samed, kimseye muhtaç olmayıp, herkesin ona muhtaç olduğu kimse demektir.

Bazı Yahudilerin **Resulullah**'a gelip, (Seni gönderen Rabbini bize anlat!) demelerine üzerine bu sûre indi. (Esbab-ı Nüzul)

Felak sûresi

De ki: Yaratıkların şerrinden, karanlığın çöktüğü gecenin şerrinden, düşümlere üfleyen büyücülerin şerrinden, haset edince hasetçinin şerrinden, felakın Rabbine sığınırım.

Felak, sabah veya bütün yaratılmışlar demektir. (Kurtubî)

Nâs sûresi

De ki: İnsan ve cinden, gönüllere vesvese veren şeytanın şerrinden, insanların İlâhına, Melikine ve Rabbine sığınırım.

Resulullah'a hizmet eden Yahudi bir çocuk vardı. Yahudiler ona yaklaştılar ve ondan **Resulullah**'ın baş tarağını ve tarağın dişlerinden bir miktar alıncaya kadar ayrılmadılar. O da onları aldı ve onlara verdi. Onlar da **Resulullah**'a büyü yaptılar. Yahudi Lebid bin A'sam bu işi üzerine aldı. Sonra adına Zirvan kuyusuna o büyüü gizledi. Bu sebeple **Resulullah** hastalandı. Hastalık, altı ay devam etti. **Resulullah** erimeye başladı. Bir gün uyurken iki melek geldi. Yahudi Lebid bin A'samın saç tarağıyla büyü yaptığını söyledi. Büyünün, Zirvan kuyusunda su çekilirken kullanılan taşın altında hurma çiçeğinin kabuğuna sarılı olduğunu bildirdi. **Resulullah** uyanıp, (Yâ Âişe, Allahü teâlâ bana hastalığımı haber verdi) buyurdu. Sonra Hazret-i Ali, Zübeyr ve Ammar bin Yasir'i gönderdi. Bu kuyunun suyunu boşalttılar. Su, sanki bekletilmiş üzüm gibiydi. Sonra taşı kaldırdılar ve hurma çiçeğini kabuğuna çıkardılar. **Resulullah**'ın tarağı ile tarağının dişleri ve bir de o hurma çiçeğinin kabuğunda kendisinde 11 düğüm bulunan bağlanmış ve iğneyle birbirine geçirilip batırılmış bir ip gördüler. Bunun üzerine Allahü teâlâ Muavvizeteyn [Felak ve Nas] sûrelerini indirdi. **Resulullah** her âyeti okudukça bir düğüm çözüldü. **Resulullah** rahatladı. Son düğümler de çözüldünce **Resulullah** sanki bağlandığı bir ip etrafından çözülmüş gibi rahatladı. Eshab-ı kiram, (Ya Resulallah büyü yaparı öldürelim mi?) dediler. (Allah bana şifa verdi. İnsanların benim yüzümden zarar görmesini istemem) buyurdu. (Buhari)